

januar 2012.

No. 10

POLIINFO

list učenika i profesora Politehničke škole
a Politechnikai Iskola tanulóinak és tanárainak lapja

15. JUN SVETSKI DAN ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE
15. MAJ MEĐUNARODNI DAN PORODICE

9. NOVEMBAR DAN BORBE PROTIV FAŠIZMA I ANTISEMITIZMA

Iso Planić • Mess Attila • Nela Tonković • Georg Odri

RISERI

učenik: Da nema vodonične veze,
pili bismo vodu na gas!

profesor: Šta je mehandžija?
učenik: Čovek koji se bavi mehanikom.

učenik: Roman „Tom Kruz“
Marka Tvena...

učenik: Dozvoljeni naponi zavise od
marke drveta...

profesor: U koje vreme se odigrava
radnja romana „Kad su cvetale tikve“?
učenik: Pa, u vreme cvetanja tikava...

učenik: I onda je Dafina zatrudnela sa
Vukom Isakovičem...
profesor: Pa, Dafina je ostala trudna sa
Arandelom Isakovičem, a ne sa Vukom!
učenik: A profesorice, po školi se
priča drugačije...

profesor: Šta formira skup
čelija u lancu?
učenik: Lančugu!

učenik: Ivo Andrić, najveći srpski
oskarovac...

učenik: Najsavremeniji zakon
srednjovekovne Evrope bio je
Duševni zakonik...

Sadržaj / Tartalom

POLIINFO

OKO ŠKOLE - AKTUALITÁSOK **4 - 9** str.

ZNAJJE PUTOVANJE - UTAZÁSOK **10 - 13** str.

PEDAGOŠKO ČOŠE - PEDAGÓGUSSAROK **14** str.

KULTURA - KULTÚRA **15 - 20** str.

RAZMIŠLJANJA - GONDOLATOK **21 - 23** str.

S DRUGE STRANE NAUKE - TUDOMÁNY **24 - 27** str.

ARHITEKTURA - ÉPÍTÉSZET **28 - 29** str.

PRIČAM VAM PRIČU - MESÉLEK **30 - 31** str.

SPORT - SPORT **32 - 33** str.

MOJE SELO VESELO - AZ ÉN VIDÁM FALUCSKÁM **34 - 35** str.

direktor: **Iso Planić**

glavni i odgovorni urednik, urednik redakcije na srpskom jeziku: **Branka Jovičić**

urednik redakcije na mađarskom jeziku: **Regina Mora**

tehnički urednik: **Tihomir Zoraje**

lektor i korektor tekstova na srpskom jeziku: **Dijana Krtinić**

lektor i korektor tekstova na mađarskom jeziku: **Regina Mora**

grafički dizajn, prelom i montaža: **Mirjana Mitrić, Tihomir Zoraje**

naslovna strana: **Mirjana Mitrić**

fotografija: **Ivana Mamužić**

unos teksta: učenici i profesori Politehničke škole

štampa: Grafička radionica Politehničke škole

Tiraž: 600 primeraka

e-mail: **politehnickasu@hotmail.com**

sajt škole: **www.politehnickasu.edu.rs**

Štampano: januara 2012. godine

УВОДНА РЕЧ

Пред нама је десети број нашег школског листа. Знам да су то само речи, али не могу да не напишем да смо поносни на потврђени и признати квалитет који је постигнут вишегодишњим упорним радом. Тиму који је показао креативност и истрајност желимо бар још неколико оваквих јубилеја. У ових десет бројева су постигли квалитет који је прерастао оквире школе из које је потекао. Честитамо.

Међу бројним активностима које се у школи дешавају крајем првог полугодишта, издвајам опремање учионица бр. 22, 23, 27, летње учионице (у дворишту), столарске радионице и других просторија намењених ђацима. Квалитетна расвета, клима уређаји, нове завесе, столови, пројектори, рачунари, дрвена грађа и други материјал набављени су захваљујући и ученичком динару који су прикупили ђаци наше школе. На уређењу учионица радили су наши ученици и њихови наставници. У временима када је новца за улагање у развој све мање, ово је један од ретких начина да унапредимо услове за рад у нашој школи. Моја је жеља да такав домаћински однос према нашој заједничкој другој кући буде одлика свих нас запослених и наших ђака. Нажалост, понекад је довољно да један или неколико појединаца бахатим односом према заједничкој имовини упропасти труд многих. Размислимо мало о проблему намерног уништавања школске имовине! Шта је узрок тог револта, да ли младим и гневним појединцима можемо понудити неки други, мање штетан, бољи начин да испоље свој став, своје потребе?

Нови натпис над улазом у нашу главну зграду ће нам помоћи да се подсетимо у чему је значај јубилеја на крају године, у данима када се окрећемо уназад да бисмо сагледали траг иза нас. Наредне године обележавамо десет година од како наша школа носи назив Политехничка. Биће то прилика да наши ђаци кроз изложбе и приредбе истражу своју креативност, али и да се подсетимо дуге традиције образовања ученика у наша три подручја рада. Истраживање архивске грађе које спроводе наши професори и ђаци показује, постоје документи и знаке, да континуитет рада наше школе постоји од краја 19. века, а можда и дуже. Нова монографија школе која је у припреми даће јасан преглед прошлости образовања грађевинаца, дрвопрерађивача и графичара у Суботици. Традиција, али и знање и ентузијазам садашње генерације су све што имамо на путу који је пред нама.

Исо Планић, директор

BEVEZETŐ

Az iskolaújságunk tizedik számát tartjátok a kezetekben! Kötelességemnek érzem, hogy hangsúlyozzam, mennyire büszkék vagyunk a több éves szorgalmas munka gyümölcsére, a színvonalas iskolaújságunkra. Az újságkészítő csapatnak gratulálok, és további sikeres munkát és még jó néhány évfordulót kívánok!

Az iskolánk eseményei közül kiemelnék néhányat: a 22-es, a 23-as és a 27-es osztálytermek felújítását, a nyári tanterem, az asztalos műhelyek elkészülését. Megemlítem a minőséges világítást, a légkondicionáló berendezéseket, az új függönyöket, az asztalokat, a kivetítőket, a számítógépeket, a faanyagokat stb., melyek felújításához, beszerzéséhez a tanulóink is hozzájárultak a tanulópenz befizetésével. A tantermeink felújításában a tanulóink és a tanáraik vettek részt. Ebben az időben, mikor mind kevesebb az iskola fejlesztésébe és újtásába befektetett pénz, csak ez a mód maradt, hogy a munkafeltételeket jobbá tegyük. A második otthonunkért tett erőfeszítésünk, mind a diákoké, mind a tanároké és a foglalkoztatottaké, példaértékű. Sajnos, arra is akad példa, hogy egyesek felelőtlen viselkedése mindezt a törődést, törekvést tönkreteszi. Kérlek benneteket, gondolkodjatok el ezen! Talán ezeknek a személyeknek, akik készíttetést éreznek arra, hogy az iskolánk vagyonát pusztítsák, a problémáira találhatnánk megoldást, talán más módon is kifejezhetnék álláspontjukat, szükségletüket.

Az iskola főépületének bejárata fölé elhelyezett új felirat emlékeztet bennünket, hogy az év végével iskolánk évfordulója közeledik, és visszatekinthetünk az elmúlt évekre. A következő évben tízéves lesz a Politechnikai Iskola nevet viselő oktatási-nevelési intézmény. Tanulóink kiállításokkal és egyéb rendezvényekkel mutatkozhatnak be, és iskolánk tradíciójára is emlékezhetünk mindhárom szakterületen. Az épületanyagok kutatása során kiderült, hogy iskolánk működése a 19. századig vagy még korábbra nyúlik vissza. Az iskola készülőkben lévő új monográfiája teljes képet ad majd az építészek, a famegmunkálók és a grafikusok oktatásáról Szabadkán. A hagyomány, ezen kívül a mostani évfolyamok tudása és lendülete az, amink van azon az úton, amelyen haladunk.

Iso Planić, igazgató

KLUB POLIINFO

Tim za projekte Politehničke škole je tokom aprila 2011. godine podneo aplikaciju za konkurse o podršci mladima Pokrajinskom sekretarijatu omladine i sporta. Nakon razmatranja konkursne komisije u Sekretarijatu, projekat je finansijski podržan.

Sa predstavnicima Učeničkog parlamenta Politehničke škole dogovoreno je da će škola narednih godina sa ciljem da doprinese pojačavanju vaspitnih uticaja, u plan rada ugraditi podršku učenicima u obeležavanju tri značajna datuma: Dan borbe protiv fašizma i antisemitizma, Dan porodice i Dan zaštite životne sredine.

U okviru projektnih aktivnosti treba svakako izdvojiti dve. Na uzlazu u školu (u haustoru), uz vizuelne prikaze istaknuta su tri datuma koja će škola obeležavati uz potpunu aktivnost učenika. Vizuelne prikaze uradila je likovna umetnica Tanja Uverić.

Druga aktivnost je dvadesetosatna obuka na kojoj su edukatorke učenike obučavale tehnikama izrade flajera i osmišljavanja perfomansa. Obuci je prisustvovalo dvadeset dvoje učenika prvog i drugog razreda, jedan učenik trećeg razreda i predsednik Učeničkog parlamenta. Rad sa učenicima bio je interaktivan i uglavnom se radilo radionički i u grupi. Grupa je stvorila izuzetnu koheziju, a dinamika je bila na zavidnom nivou. Želja učesnika je da se ovakvi vidovi obuka organizuju što češće

i da se u ovakav vid obuka uključi što veći broj učenika.

Na sastanku Učeničkog parlamenta predložen je koncept obeležavanja 9. novembra.

Edukatori su izuzetno zadovoljni atmosferom među učesnicima, međusobnim odnosima, uvažavanjem i tolerancijom. Nadamo se da će u Politehničkoj školi i ubuduće biti organizovane slične obuke, barem jedanput mesečno.

Svetlana Beljanski, pedagoškinja

ULEPŠAJMO OKOLINU!

ACES (Academy of Central European Schools) je osnovan 2006. godine od strane ERSTE Fondacije sa programom „Evropa“. ACES finansira partnerske projekte prekogranične saradnje između škola u Centralnoj Evropi.

Pošto se besplatan rad ne ceni dovoljno, a kako je 2011. u Evropi godina volontiranja, ACES ove godine finansira projekte koji za cilj imaju volontiranje u lokalnoj zajednici. Cilj je da se pokaže da postoje ljudi koji su spremni da rade besplatno u svoje slobodno vreme, a tema projekata je „Izgradnjom mostova u društvu — volontiraj u zajednici“ (Building bridges in societies - volunteer in your communities).

ACES je ove godine podržao partnerski projekat „Napravimo zajedno naše okruženje lepšim“ (Let's make our environment nicer together) subotičke Politehničke škole i segedinske škole „Ištvan Vedreš“. Sve informacije u vezi sa projektom mogu se naći na stranici www.aces.or.at

Ciljevi projekta bili su: uređenje parka Gerontološkog centa (Aleja maršala Tita 31) u Subotici i parka obdaništa

u Segedinu, kao i učvršćavanje odnosa između dve škole kroz zajedničke akcije volontiranja u zajednicama. Susret u Subotici trajao je od 7. do 9. oktobra, a susret u Segedinu od 21. do 23. oktobra.

Pre implementacije projekta, u Sarajevu je od 25. do 29. septembra održan sastanak svih škola iz Centralne i Istočne Evrope kojima je ove godine odobren projekat od strane ACES organizacije. Na ovom sastanku bilo je 250 učenika i nastavnika, a iz Politehničke škole bila je učenica drugog razreda tehničara za pejzažnu arhitekturu Valentina Pleško i nastavnica Ivana Mamužić, koordinator projekta. Cilj sastanka bio je upoznavanje partnerske škole, dogovor oko implementacije projekta, učenje na temu volontiranja, ali i upoznavanje novih ljudi i kultura.

U martu 2012. godine u Bratislavi će se održati završni internacionalni sastanak, gde će biti predstavljena lična iskustva koja je svaka škola stekla kroz projekte, realizacija projekta, kao i evaluacija svakog projekta finansiranog od strane ACES-a u 2011. godini.

Ivana Mamužić, profesor

HATÁRTALANUL

A határtalanul elnevezésű program keretében a szabadakai Politechnikai Iskola az idei iskolaévben együttműködésre lépett a kaposvári Építőipari, Faipari Szakképző Iskolával.

Szeptember 21–25. között egy csoport tanulónk tanárai kíséretében Kaposváron tartózkodtak. A céljuk az volt, hogy barátkozzanak, ismerkedjenek, és megtervezzék a magyarországi testvériskola udvarának felújítását. A házigazdák gazdag programmal vártak bennünket: részt vettünk egy budapesti kiránduláson, megtekintettük a Balatont, Tihanyt, néprajzi múzeumban és színházban voltunk, este pedig diszkó várta a szórakozni vágyókat.

A program folytatásként október 5–9. között a kaposvári szakképzőből tanulók és tanárok érkeztek hozzánk. Igyekeztünk jó házigazdaként bemutatkozni, és színes programot összeállítani a kedves vendégeinknek. Az iskola udvarában egy nyitott tanterem kialakítása volt az egyik közös munka. Ludasra, Palicsra, Zomborba, Aracsra és Bácsra kirándultunk. Iskolánk tanulói Szabadkát mutatták be, míg a kaposvári diákok október 6-áról emlékeztek meg egy közös előadás során. Fafaragóóra keretében gyakorolhatták ezt a szép mesterséget. Zenei est és a Bunjevačko kolo népzenei előadása széppé és kellemessé tette az együtt töltött időt.

fordította Móra Regina, tanár

OKREČIMO SUBOTICU!

Jedna od prvih asocijacija koja se čoveku ovog podneblja javlja pri pomenu krećenja gradskih fasada jeste otkaćena scena iz kultnog filma „Balkanski špijun“ Dušana Kovačevića, u kojoj jedan od epizodnih likova, u naizgled nevažnoj sceni, nekoliko sekundi izbezumljeno viče: „Okrečite Beograd, okrečite Beograd!“ Scena kratka, ali nezaboravna, rečita i, nažalost, i danas vrlo aktuelna. Ipak, krećenje gradskih fasada o kome govorimo ne dešava se u Beogradu, nego u Subotici i ne dešava se na filmu, nego u stvarnosti!

Politehnička škola i grad Subotica pokrenuli su akciju „Mladi protiv grafitera“ u kojoj učenici ove škole, počevši od 1. septembra, kreće fasade u užem centru grada, ukoliko je na njima ispisan bilo kakav grafit. Osim toga što će fasade bar jedno vreme biti uređene, pokretači akcije kažu da je veoma bitan edukativni faktor. U ovoj akciji učestvuju dekorateri fasadnih i zidnih površina iz Politehničke škole. Akcija je uz finansijsku pomoć Direkcije za izgradnju grada pokrenuta sa ciljem da nam grad izgleda lepše i urednije, ali i da bi mladi ljudi imali priliku da, kako kaže direktor škole Iso Planić, na svojoj koži oseću koliko je teško urediti nešto što se za samo nekoliko sekundi uništi.

Rezultate rada učenika Politehničke škole sigurno ste već zapazili u šetnji gradom.

Redakcija

РАД И ДРУЖЕЊЕ БЕЗ ГРАНИЦА

Политехничка школа је ове школске године у оквиру пројекта „Без граница“ остварила сарадњу са Грађевинском школом из Капошвара (Мађарска).

Група наших ученика је у пратњи три наставника, у периоду од 21. до 25. септембра, боравила у Капошвару како би заједнички израдили пројекат улепшавања дворишног простора Грађевинске школе из суседне Мађарске. Домаћини су нам приредили богат програм: излет у Будимпешту и Тихањ у Балатону, посету отвореном етнографском музеју у Сени, позоришну представу, диско-вече у школи...

У оквиру истог пројекта, група ученика из Капошвара је у периоду од 5. до 9. октобра посетила нашу школу. Овај петодневни сусрет трајно је обележен изградњом отворене учионице у дворишту наше школе. Потрудили смо се да будемо добри домаћини, па смо са гостима из Капошвара ишли на излете на Лудош, у Арач, Сомбор, Бач и Палић, приређена је заједничка приредба ученика обе школе, као и часови резбарења, музичко вече и наступ фолклорног ансамбла „Буњевачко коло“.

Ласло Аранка, професор

FESSÜK ÁT SZABADKÁT!

A Politechnikai Iskola és Szabadka városa közös vállalkozásba fogtak, mely a Fiatalok a graffitsek ellen jelmondatot kapta. Szeptember 1-jétől az iskola tanulói Szabadka központjának falfirkás épületeit festik át. A középületek fala egy ideig tiszta és firkamentes lesz, de ezen kívül nevelő célzata is van az akciónak. Az iskola falfelület-dekoratőr tagozatos diákjai vesznek részt a munkálatokban. A várostervezés támogatásával a célunk, hogy városunk szebb, rendezettebb legyen, és hogy – miként igazgatónk, Iso Planić mondta – a fiatalok megtapasztalják, hogy milyen nehéz megoldozni azért, ami pillanat alatt tönkretethető.

fordította Móra Regina, tanár

DA BI IZBEGLI NEZNANJE, LJUDI SU POČELI FILOZOFIRATI

Aristotel

Damir Grbić: Kuda idemo, kada idemo prvi put?

Nikola Petin: U neznanju putovati, da li je neki put?

Kristijan Sobek: Mislite li da je u potpunom neznanju, ako već imamo svest o putovanju?

Vladan Milanović: A verujete li da će odgovori na ova pitanja, po okončanju putovanja, izroditi nova pitanja?

Damir Grbić: "Ego je jedino apodiktčki sigurno biće." (Huserl)

Ego, to sam ja. Moja filozofija je lični, individualni, sud vrednosti uz pomoć kojeg težim ka spoznaji istine, težim mudrosti kroz filozofiju, svojom težnjom se uzdižem iznad stvarnosti, ali ne prelazim u apstrakciju... Proživljavam svaki dan život u malom, radam se, živim i sa snom mrem na trenutke... Braneći se od sudbe naše ljudske, uzdižem se svojom svešću, jer kako reče Ivo Andrić: "Što ne prolazi – nije život, što ne boli – nije sreća"... Ja gradim zid oko sebe, branim duh-kapiju znanja, pred okeanom neznanja i nadam se ostavljam trag, ako ničim drugim, makar postojanjem svojim. Ego bez filozofije je prazna knjiga. Ispišite knjigu svoju radoznalošću, a ne imitiranjem ili životnim iskustvom, jer se sreća svakog dana lakše pronalazi uz putokaz. Pronađite što pre svoj putokaz i živite sa smislom!

Nikola Petin: "Naučni filozof ne želi da omalovaži vrednost emocija, niti bi hteo da živi bez njih. Njegov život može da bude isto tako prožet straću i osećanjem kao i život ma kojeg književnika, ali on ne pristaje da pomeša emociju i saznanje, jer voli da udiše čist vazduh logičkih uvida i pronicanja u probleme." (Rajhenbah)

Delimično bih se iz aspekta vlastitog (ne)znanja i nepotpune istine o nauci (i fudbalovanju) složio sa ovim citatom. (A kakav bi to fudbal bio, da nema emocije u njemu?) Bez emocije i strasti nema uživanja. Bez istine, nema suštine... Sama želja za istinom pokrenuta je emocijama. Ne mislite li tako, vi razboriti?...

Kristijan Sobek: "Gomila je laž." (Kjerkegor)

Filozofija, između ostalog, teži ka istini, ka usavršavanju duha. To je težak, majeutički put. Njime se dolazi sam, polako, induktivnim, individualnim metodom. Istinu iz gomile možemo razložiti na segmente učenjem i radoznalim postavljanjem pitanja i neprestanim traganjima za odgovorima... Dok to ne shvatimo, okruženi smo lažima i neznanjem i ne vidimo svetlost u tami...

Vladan Milanović: "U unutrašnjosti čoveka boravi istina." (Avgustin)

Čovek teži istini, jer je svaka istina neko saznanje. Svako novo saznanje je stepenik više ka mudrosti. Svaki čovek teži da postigne što veću mudrost. Verujem da je tako... Može se reći i da je istina (znanje), najveća čovekova, duhovna vrednost... Postoje različiti putevi dolaska do istine. Jedan od njih je, po meni i najvažniji, preispitivanje samog sebe. Neminovno je uroniti u sebe i posle svakog drugog puta. Sebi se uvek i na kraju vraćamo, bez obzira da li nam se to dopada ili ne... Bez poznavanja sebe, ne možemo upoznati ni druge ljude, koji su nam potrebni da bismo znali da postojimo...

Da bismo upoznali istinu u sebi, neophodno je i vreme.

Zato se, verujem, i kaže, da nam pre nego što konačno zaspemo, ostaje samo istina.

Damir Grbić: Znanje, u ovom danu, je u putovanju.

Nikola Petin: Veština mu je u odmeravanju emocije i saznanja.

Kristijan Sobek: Istina je u svakom od nas.

Vladan Milanović: Znanje je delovanje.

Na adresi: <http://www.politehnickasu.edu.rs>, i ovo piše:

Povodom Svetskog dana filozofije Unesko, 19. 11. 2011. u Baroknoj sali Skupštine grada Zrenjanina, upriličeno je takmičenje učenika srednjih škola u tumačenju filozofskih misli. Politehničku školu predstavljao je „Dialego četverac“ iz Subotice: Damir Grbić, Nikola Petin, Kristijan Sobek i Vladan Milanović. Mi smo škola koja, i za ovu takmičarsku veštinu, pruža priliku!

Predstavnik žirija Jovan Ćirilov sa profesoricom Snježanom Rončević i učenicima Politehničke škole

Snježana Rončević, profesor

UMETNOST JE MATERIJALIZACIJA SNOVA

Mirjana Mitrić, nastavnik grafičkog dizajna u Politehničkoj školi, svoj talenat koristi za ostvarenje najrazličitijih umetničkih zamisli. Predano se baveći svojom profesijom, već godinama sarađuje sa različitim kulturnim ustanovama u našem gradu, a posebno je zanimljivo što uz posao nalazi vremena i za muziku, pa je možete videti na gradskim svirkama benda „Omladinac 11“ u kojem peva. Otvorena, dinamična i potpuno nekonvencionalna, Mirjana je umetnica koja svojim celokupnim angažmanom zavređuje svaku pažnju. To je razlog što ovaj put razgovaramo baš sa njom... Opišite sebe u tri reči.

Ne znam kako da opišem sebe u tri reči... nekako bi mi bilo bolje da me neko opiše u neke tri reči.

Rođeni ste u Sarajevu, studirali ste u Pragu, sada živite u Subotici... Gradovi ostavljaju tragove na svoje žitelje. Šta je Vama pružilo Sarajevo, šta Prag, a šta Vam pruža Subotica?

Sarajevo je bio sjajan grad. Ponajviše zbog tri religije koje su tu živele, ali nije uspeo. Svaki grad sa izmešanim kulturama bi trebao biti bogatstvo za pojedinca, ako uspije razbiti predrasude da je različitost problem. Nažalost, prema nečem drugačijem, ljudi često reaguju strahom, a to izaziva odbacivanje, a onda i agresiju. U Pragu sam živela početkom devedestih. Grad sa krasnom arhitekturom tada je bio zanimljiv ljudima sa Istoka i Zapada. Češka republika je upravo promenila svoje državno uređenje i sve je krenulo nabolje, entuzijizam u svakom pogledu. Nedavno sam bila tamo. Sad se i Česi žale na loš standard života. Živela sam i u Dubrovniku nekoliko godina. Subotica je specijalna priča, ne znam ni danas što sam ovdje, ali sam ovdje i okej je.

Za svoje radove u oblasti grafičkog dizajna dobili ste razne nagrade. O kakvim nagradama je reč i koliko Vam one znače?

Priznanja svakako prijaju egu, mislim da je kod svakog tako i to je prirodno. Nagrade sam dobila od Muzeja Vojvodine, Sajma privrede u Novom Sadu, i evo, poslednja nagrada je za urbani suvenir grada Subotice. Nezgodno je kada su nagrade novčane, a taj honorar nikad ne vidite.

Šta za Vas znači umetnost?

Umetnost omogućava materijalizaciju snova.

Vi ste vokal grupe „Omladinac 11“. Opišite nam поближе o kakvoj je grupi reč i koje su Vaše ambicije u muzici?

Pevam u bendu "Omladinac11" već tri godine. Mi smo se posve slučajno okupili, tj. mene su tada Brane, Čega i Rudika pozvali za vokal. U međuvremenu se postavila malko promenila. Nemamo mi neki jasno definisan muzički pravac i nismo profesionalni muzičari. A onako, u širem smislu, možda je to pank. Ambicije su nam da pravimo svirke po Vojvodini, a ako nas neko pozove dalje, rado odlazimo. Svakako, šef našeg benda je Rudolf Rudlika Kovač, vrsni subotički bubnjar.

Umetničko delo koje najviše cenite...

Ima ih puno... Svaki dan na internetu možete vidjeti nova i nova umetnička dela. I čovek je nekad umetničko delo. Song "Heavy metal kids" Kraftwerk je, na primer, jedno veliko muzičko umetničko delo.

Kako Vam se dopada rad u prosveti?

Volim da radim u školi. Praktična nastava koju predajem tehničarima za oblikovanje grafičkih proizvoda, ako se osmisli, može biti zanimljiva za učenike i to je glavno. Mislim da imam dobru komunikaciju sa učenicima, bar do sada nije bilo problema. Poštovanje je glavno da bi se stvorio dobar odnos između predavača i učenika. Kad kažem poštovanje, mislim na to da predavač poštuje učenika, da mu jasno da do znanja kada radi dobro, ali i da mu jasno predoči da je nerad slabost. E, ali treba to postići...

Šta je Vaš neostvaren san?

Ima puno neostvarenih snova, bilo šta može biti odgovor.

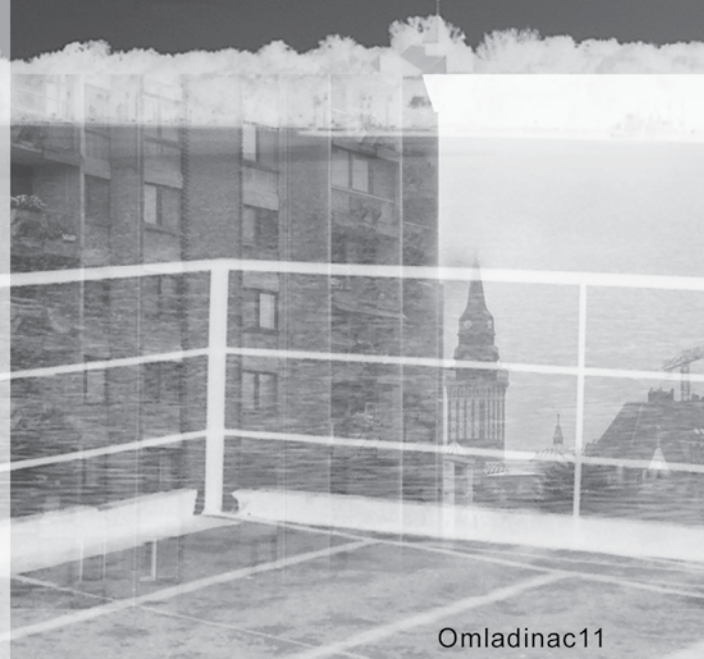
Da niste profesor, bili biste...

Ne znam, valjda dizajner u nekoj kompaniji ili, ko zna, možda pevačica, ili konobarica. Zanimljiva mi je i moda, ali to sve devojčice, devojke i žene vole.

Ivana Prčić GFT 2/13

Mirjana Mitrić

Omladinac11

ИЗ ДНЕВНИКА СА МАТУРСКЕ ЕКСКУРЗИЈЕ

На обалама Влтаве

10.10.2011.

Понедељак, рани јутарњи часови, мирис сендвича у аутобусу и нестрпљивост, прикривена – али присутна. Оно 6 часова аутобуси крећу ка Прагу, сви пуни енергије, иако већина није могла претходне ноћи да заспи због “путне грознице”. Музика на више страна, више жанрова се преплиће, али то никоме не смета, сви уживају. Убрзо стижемо на границу. Гранична полиција нам је пожелела срећан пут и ми настављамо даље. Од тренутка када смо ушли у суседну нам Мађарску, губимо појам о томе где се налазимо (јер смо на аутопуту), па смо се концентрисали на картање, музику и, наравно, неизоставно јело. Правимо две паузе, а онда примећујемо таблу на којој пише “Praha 364km”, и у том тренутку почиње одбројавање, груби прорачун просечне брзине кретања од сада, и још грубији прорачун преосталог времена (иако смо у плану пута имали време доласка у Праг). Око 17 часова стижемо у хотел, прилично исцрпљени, чекамо да прође досадна процедура око пријављивања у хотел, добијамо кључеве соба, одлазимо на вечеру након које се групишемо по собама и вежбамо математику до касних вечерњих часова, или неки други предмет, зависно како се ко снашао.

11.10.2011.

Неуморно куцање одељењског старешине нас буди око 8 сати. Убедени да нам је доста сна, силазимо у ресторан на ручучак, након којег кречемо у обилазак Прага. У аутобусу слушамо причу водича који, уз пуно интересантних детаља, прича о историји чешке престонице. Када кажемо "пуно", мислим да већину нисмо могли да запамтимо, јер су нам мисли биле на синовћем вежбању општеобразовних предмета. Срећом, време је у неку руку лепо, па видимо Народни музеј и веома широк булевар који води до старог центра, кроз пијацу. Тачно у 11 часова долазимо до старог дела града где се налази астрономски сат, па смо могли да видимо интересантан перформанс везан за окретање лутака у самом механизму сата. Настављамо ка Паришкој улици, најскупој улици Прага, где су лоциране продавнице попут "Cartier", "Dior", "Louis Vuitton" и осталих. Долазимо до Јеврејске четврти, тј. Јеврејског гробља, а након кратког говора нашег водича добијамо 4 слободна сата, које нам није било тешко провести у огромним шопинг-центрима (ако ништа друго, макар смо разгледали). Одлазимо у Народни музеј, гледамо сталну поставку лептира, окупљамо се и одлазимо у хотел око 18 часова. Ноћ слична првој.

12.10.2011.

Око 8 часова буди нас добро познати звук лупања шаке о врата, која као да су од картона. Хронична неисправност се примећује по подочањима испод наших очију, али то није довољно да нас спречи да будемо добро расположени. Време је лоше, киша пада, али кишобрани решавају наш проблем. Одлазимо у Храдчане, улазимо у Катедралу св. Вида, а након тога гледамо традиционалну смену страже у подне недалеко од катедрале. Већ помало мокри, настављамо даље. Одлазимо до Карловог моста, прелазимо преко њега, при чему доживљавамо осећај који је веома тешко пренети на папир. Наиме, мост је зидан веома старом техником, без савремених материјала и механизације. Дугачак је 516 метара, а широк 10, зидан је преко 40 година и чврст и постојан, чак од далеке 1402. Године. Скулптуре на њему су прелепе и дају још већу моћ мосту, који на сваког пролазника оставља снажан утисак. Одлазимо до Музеја Беджиха Сметане, чешког диригента и композитора који је живео у 19. веку. Након тога имамо сат времена слободног времена, па одлазимо у кратки обилазак пиваре Старопрамен, највеће пиваре у Чешкој основане још 1869. године. Повратак у хотел око 18 часова, вечера, и онда опросташто вежбање пре поменутих општеобразовних предмета.

13.10.2011.

Буди нас, већотекла од лупања о врата, шака одељењског старешине у цик зоре. У 7 часова убацујемо пртљуг у аутобус, доручујемо и крећемо ка Конопишту, дворцу чији су се власници мењали кроз време ([Josef \(Franz Jaroslav\) Schaller](#), [Sophie, Duchess of Hohenberg](#), [Archduke Franz Ferdinand of Austria](#)). Последњи власник је био Франц Фердинанд. У дворцу су остали његови трофеји из "спортског" лова (преко 4.500, а за време свог живота уловио је преко 300.000 животиња). Ту проводимо два сата и настављамо повратак ка Србији. Стајемо у Братислави, посећујемо дворца Марије Терезије изграђен у 9. веку, који је више пута рушен и реконструисан. Силазимо из старог дела града у центар Братиславе где провидимо сат времена и крећемо за Суботицу. Уморни, у аутобусу сумирамо утиске, углавном позитивне. У Суботицу пристижемо око 23 часа на место одакле смо кренули пре нешто мање од 96 сати.

Дамир Грбић ВТ4/3

PRÁGAI ÉLMÉNYEK

Károly híd

Elérkezett az a várva várt hétfői nap, amikor indultunk Prágába. Türelmetlenül vártuk már, hogy végre a buszon ülhessünk, útban Prága felé. Az út azonban jelentősen hosszabb és unalmasabb volt, mint amire számítottam, ezért el is szenderedtem.

Mikor ismét kinyitottam a szemem, már teljesen más táj fogadott. Mindenfelé karcsú és hatalmas fenyők, mögöttük a rejtélyes sötétség, majd zöld mezők következtek, legelésző lovak, tehének és az őstülk bearányozott fák. Teljesen más, mint felénk az a megszokott kopár határ és a végtelen pusztaság. Ahogy múlt az idő egyre türelmetlenebb lettem, alig vártam már, hogy megérkezzünk.

A hotel belülről még elragadóbb volt, mint kívülről, a hatalmas és káprázatos, bőr kanapékkal, csobogókkal és tükrökkel, amerre csak a szem ellát. Az étel pedig egyenesen fantasztikus. Svédasztal várt minket az étkezőben, hatalmas kínálattal. Minden alkalommal degeszre ettük magunkat. Az utazás napján nem volt más program, ezért aznap felfedeztük a hotelt, majd kipihentük az út fáradalmait.

Másnap indultunk városnézésre. Prága hatalmas és káprázatos, mindenfelé régi épületek és véget nem érő butikok sora. Először a Vencel térré érkezünk, amelynek végén az impozáns Nemzeti Múzeum áll. Az idegenvezetőnk sokat mesélt, de szavakra nem is volt szükség, mert lekötött a csodálatos látvány. A Vencel térről elszétáltunk egészen az Orloj elnevezésű óraműig, amely minden kerek órában egy kis műsort szolgáltat. A legenda szerint az óra készítőjét megvakították, hogy soha többé ne készíthesse ilyen remekművet. Megszemléltük a műsort. Prágában szinte mindenfelé tornyok magaslanak, melyeknek többsége jó állapotban van. Miután körbejártuk a program megállóit, kaptunk három óra szabadidőt. Ez idő alatt mi átnéztük a butikokat, piacokat, és sok érdekességet láttunk. Ami mindenképpen említésre méltó, hogy rendkívül barátságosak az emberek. A három óra elteltével, sajgó lábakkal érkezünk meg a találkozási ponthoz, majd ellátogatunk még egy múzeumba, aztán célba vettük a hotelt. Az esték sem múltak

Konopiste kastély

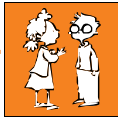
eseménytelenül, így nem volt alkalmunk kipihenni a fáradalmakat, mégis minden reggel frissen pattantunk ki az ágyból, várva, hogy tovább hódíthassuk Prágát.

Másnap szinte egész nap esett az eső, de ez sem tartott vissza minket. Először a várat néztük meg és a Szent Vitus székesegyház, amely igazán káprázatos. A várban alkalmunk nyílt megsemlélni az őrségváltást is, amely kész műsor. Ezután a várból lecsatlakoztunk egészen a Károly hídig. A lépcsőkön lefelé haladva csodálatos kilátás nyílt a városra, csak az eső rongtotta egy kicsi az élményt, de mi kitartóan meneteltünk a sétálóhíd felé. A kőhídon lévő szobrok közül a legnevezetesebb Nepomuki Szent János szobra, aki Prága védőszentje. A legenda szerint ő volt a királyné gyónatója, aki a féltékeny király fenyegetőzése ellenére sem árulta el, hogy mit vallott be a gyónása során a hűtlenséggel gyanúsított királyné. Ezért a király haragjában megkínóztatta a papot, és a Károly hídról a Moldva folyóba dobatta. A hídon ma ott áll a szobra, a legenda szerint, ha megsimítjuk, teljesülünk egy kívánságunk.

A nap folyamán alkalmunk nyílt megtekinteni még a híres táncolóházat, ami előben sokkal káprázatosabb, mint, a képen. A nap végén még fáradtabban tértünk haza, mint előző nap, de este azért még elsétáltunk a Plázához, ami fantasztikus volt. A következő nap volt a hazatérés napja, de előtte ellátogattunk még a Konopiste kastélyba, amely Ferenc Ferdinánd tulajdona volt. Ez a kastély felülmúlta az összes eddigi látványt. Egyszerűen nem tudtam betelni vele. Csodálatos volt! Mintha belecöppentem volna a múltba. A szobák régi bútorokkal, szébbnél szebb tárgyakkal voltak berendezve. Teljesen lenyűgözött!

Csütörtök éjjel érkezünk haza fáradtan, de tele élménnyel. Szívesen visszamennék újra! Imádom az ódon városokat, a sok százévet megélt házakat, hidakat és templomokat. Szívesen hallgatnám a meséjüket folyton, folyton, folyton...

Györi Dorottya AT4/2

Početkom školske godine imali smo priliku da u Domu učenika posetimo izložbu pod nazivom “Ja koju/kojeg niko ne poznaje”. Izložbu je postavio Incest trauma centar sa ciljem da ukaže na ozbiljnost društvenog problema seksualnog zlostavljanja. Priče dece koja su bila žrtve seksualnog nasilja nalaze se u 150 različitih kutija. U njima su dragi predmeti te dece, ili oni predmeti koje ta deca žela da zaborave. U nekima smo čak našli snimke zlostavljanje dece koja pevaju. Dobili smo priliku da i sami ostavimo poruke toj deci.

Vraćajući se u školu, jedni drugima smo pričali utiske sa izložbe. Bili smo iskreno potreseni i zgroženi onim što smo videli na izložbi. Nismo ni slutili da se tako užasne stvari dešavaju tu negde oko nas...

Ivana Dolores Pranjić TPA 1/11

ШКОЛА

Школа је место за зезанцију и знање, а не да ти неко каже да вредиш мање.

Поштуј себе, поштуј друге, не зне се како ће живот да вам укрсти пруге.

Живот је леп, некад тмуран и сив, мораш да заузмеш став-само тако си жив.

Ученички дани имају своју муку, буди човек - пружи другу руку!

Лазар Миросављевић ТОН3/9

OŽILJCI IZ ŠKOLE NAJVIŠE BOLE

Škola - ustanova puna raznih ljudi različitog razmišljanja i vaspitanja, mesto na kom moraš da se prilagodiš drugima, kao što se drugi prilagođavaju tebi. To nije uvek lako...

Nekad je dovoljna samo jedna reč da povredi čoveka, i da te rastuži do te mere da ti ceo dan bude sumoran. Mnogi su mi rekli da je to zbog krhkosti i čiste duše koju deca imaju dok ne porastu.

Kao i mnoge druge, i mene su jednom povredile grube i nepromišljene reči, i to upućene od profesora. Jednom prilikom profesor mi je hladnokrvno rekao da sam nesposobna. Tog trenutka osećala sam se poniženo i glupo. Časovi koji su sledili bili su duži nego inače, sekunde su trajale kao godine... Sve vreme sam se pitala: “Da li je to stvarno istina, da li sam zaista toliko nesposobna? Da li sam nakon toliko godina učenja i školovanja i dalje glupa?” Njegove reči su prodrle u moju dušu više nego što bi trebalo i odzvanjale mi u glavi... Od tada je prošlo dosta vremena, a ja se i dalje rastužim kad se toga setim.

Nikad mi nije bilo jako bitno šta drugi ljudi misle o meni, ali ovu situaciju ću pamti ti do kraja života. Kad god se budem setila profesorovih reči, osećaću se potpuno bezvrednom i potpuno nebitnom u predstavi koja se zove život.

učenica Politehničke škole

EZ FÁJT

Sokáig nem tornáztam, beteg voltam. Orvosi igazolás átadva. Az igazolás lejártát követő első tornaóra: a tanár osztályoz. Kifejezetten nem nehéz feladat, ám némi gyakorlás szükséges a jó kivitelezéséhez, elvileg a hozzáértő szakértői felmérése következik. Helyet kérek, hogy bár egy kicsit gyakorolhassam (a többieknek 1 hónapja volt). A tanárnak nem tetszik, hogy én „különcködöm”, nagy nehezen beleegyeznek. A végeredmény 4-es.

En: Mit hibáztam?

Válasz: Ez gyenge.

En: Volt, aki rosszabbul csinálta, és 5-öst kapott. Hogy lehet ez?

Válasz: A te képességeidhez képest ez gyenge. Az ő képességeihez képest az 5-ös.

Mindenki egyforma diák, és egyformán kell teljesítenünk egy bizonyos jegyért. Nem? Úgy tűnik: nem. A hatalommal való visszaélés mindig is volt és lesz is.

Igen rosszul érint, ha megaláznak. Attól, mert nem tudom az adott anyagot, anyagrészt, ember vagyok, és nem érzem jogosnak, ha személyiségemben aláznak meg.

A tanulók kibeszélnék a hátam mögött, ez nem esik jól, gondolom, más is így van vele. Néhány tanár flegmán viselkedik, és az osztályozás nem a tudástól függ, hanem attól, hogy milyen a benyomása rólunk, szóval szubjektív, s ez sem esik jól.

A Politechnikai Iskola tanulói

INTERJÚ: Mess Attila, színész

SZÍNÉSZ, RENDEZŐ, TANÁR ÉS NEVELŐ

Interjúalanyunk közeledett. Szórakozott, kicsit elgondolkodott tekintettel jött irodánk (a zöld szőrkőút naposabbik sarka) felé. Értésülésünk szerint Mess Attila egy laza, szórakozott személyiség, ám mi nem akartunk és akarunk mások véleményére alapozni, ezért a beszélgetésünk elején tartottuk a két lépés távolságot. Ez nem sokáig tartott.

Szereted az amőbákat...? – mint szórakozott riporterek, igen, így kezdtük.

En kimondottan imádom az amőbákat – felelte.

Megtört a „két lépés”.

Az a szóbeszéd járja, hogy szeretsz fiatalok körében tevékenykedni, és mint olyan személy, aki tizenéve foglalkozik diákokkal, észleltél-e bármilyen változást a generációk között?

Jó régóta szárnyarakapott ez a hír :D. Öhmm, hála a jóistennek, a világ változik körülöttünk, és vele együtt változnak a fiatalok is. Régebben a fiatalokat teljesen más dolgok érdekelték, mint most. Sokkal inkább a mélységekbe mentek, most pedig csak a felszínen mozgolódnak. En '97-ben kezdtem el gyerekekkel foglalkozni, inkább foglalkozom általános iskolásokkal, mint középiskolásokkal és egyetemistákkal. A látható, érezhető különbség az... hogy a *tartalmak kezdenek hiányozni* a fiatalokból. Nagyon egyszerű magyarázata van neki, rákattintanak az internetre, és mindennek, ami ott van, egyforma súlya van. Hogyha cunami volt Japánban, vagy éppenséggel Győzikét kivágták a sorozatból, rá *ugyanolyan* formában hat, nyilván az érzékszervei is ugyanazon a szinten maradnak. Lényegében EZ a különbség az akkori illetve a mostani fiatalok között generálisan. Ez nem jelenti azt, hogy a képességeik csökkentek, sőt, tehetséges ifjakkal dolgozom, ami nagyon furcsa, mert logika szerint összeegyeztethetelen azzal, hogy közben tartalmat nem kapnak, és mégis tehetségesek. A munkamódszerek sokat változtak, sokkal kevesebb a tisztelet bennük, nem felém, hanem a munka felé való alázat hiányzik. A rögzítőkészségük nagyot csökkent. Ezek a különbségek.

Manapság nem kell megszenvednünk a különböző információkért.

Látod, a legnagyobb probléma ebbe az egészben, hogy *egy kattintásra* van az egész világ, és *mégis eltávolodott* tőlük. Bármilyen elérhető, innentől kezdve az érzékiség, az érzelmi kapcsolódás hozzá *hiányzik*. En mint színházi ember mindinkább olyan fiatalokat kapok, akiket nagyon nehéz kimoccentani a „null” pontról. Az emberek nem széles skálán lengenek ki. A színház az érzelmekkel dolgozik. És ha az alapvető érzelmeket is tanítanom kell, akkor nagyon sokáig fogok velük melőzni, és nagyon nehezen jutunk el bárhová is.

Észrevetted-e, hogy egy egyénnel könnyebb foglalkozni mint csoporttal?

Jó, hogy említet a csoportot, mert igen, teljesen másként viselkedik. Nagyon nehéz csapatot csinálni egy rakás fiatalból, mert nagyon nincsen köztük egymáshoz. Mindehhez hozzáteszem, hogy az elmúlt 6 évben csak kint dolgozom Szlovéniában. Örömmel mérem fel, hogy azokhoz képest, ami kint van, ez egy *virágoskert!*

Az alapvető tehetség megvan bennük?

Persze, csak tudod a tehetség az munka, munka, munka... ez nélkül nem működik. Mindenkiből lehet valami csodálatos, de én nem taníthatok akaratot.

Visszakanyarodva, mért pont a fiatalok?

Nagyon egyszerű a válaszem. A felnőtteket a számláikon meg a mondva csinált problémáikon kívül nem érdekli semmi. A fiatalokat még mindig több minden érdekli: hogy lehet a világot megváltoztatni. Nekem a felnőttekkel dolgozni vagy körülvenni magam velük *gyötrelmes*. Csak a problémákat látják. Lemondóak, és nincsen érzelmi töltésük. Van egy kedvenc mondatom: *Ha az ember valamit akar, akkor a megoldást keresi, nem a kifogást*. Nekem az a dolgom, hogy reményt, motivációt adjak nekik, igen sok világmegváltó gondolatnak van értelme! En sok felnőttel ellentétben tudom, mit tanítok a gyerekeknek: egymás felé való tiszteletet, alázatot, hogy azt, amivel foglalkoznak, érdekelje őket, de azon fölül még rengeteg más dolgot is.

Ha belefásulsz a munkába és kikapcsolódnál, hol leled meg a testi-lelki békét?

A hivatásom egyúttal a hobbi is. Többek között *Rotary tag* is vagyok.

Milyen tag?

Rotary. Az egy nemzetközi humanitárius szervezet, ahol különböző foglalkozású emberek humanitárius szolgálatot vállálnak. Itt a gondolkodó ember találkozik a gondoskodóval, és ez engem kikapcsol.

Lényegében most éled a második gyerekkorod?

Máááásodik? Hát én még mindig az elsőnél tartok. Nekem az a jó, hogy nem volt benne törés. Ez nem azt jelenti, hogy infantilis vagyok. Óriási különbség, ha valaik gyerekes vagy infantilis. Nem vagyok gyerekes, de a gondolkodásom megpróbálom megszabadítani mindattól a fölösleges teheről, amit nagyon sokan viselnek. Exuperynek is mindegyik írásában az olvasható, hogy amikor az ember vissza akar valahova térni, akkor *nem a játszóteret kell visszahozni, hanem a kalandot!* En gyakran olyan vagyok, mint egy nyitott könyv, máskor meg épp a fonákja. Mérleg vagyok.

Mérleg. Hiszel a horoszkópban??

Ömm, nem. De hiszek abban, hogy sok minden befolyásolja azt, amik vagyunk. *A horoszkópban nem, de ha a gravitáció tengereket mozgat meg, engem mért ne tudna megmozgatni?* Valami hat ránk, hat arra, hogy jó kedvem van, vagy sem. Ha télapónak bűdös a szája, az egy életre meghatározza bennünk azt, hogy hiszünk-e a mesében vagy sem. Hát nem?

Idekötődő téma: hiszel-e a télapóban?

Az a jó, hogy én mindig tudok hinni abban, hogy a dolgok mögött van valami nem emberi. Konkrétan a télapóban nem, de hiszem, hogy vannak dolgok, amiket nem ismerünk. Nem abba van a gond, hogy én mondok valamit a plüss macinak, hanem az, ha az visszaölel. Akkor ott valami nagyon nincs rendben! :DD

Szereted a töltött paprikát? – igen, akkor legyen összefüggés az első meg az utolsó kérdés között. :)

Mért pont a töltött paprika? A töltött paprika egyébként egy nagyon jó példa. Vannak az ember életében olyan dolgok, amelyekhez úgy érzi, hogy soha nem lesz semmi köze. És ebből néhány dolog meg is marad, és egy nagy rakás lesz, ami megváltozik. A gondolkodásmódunkkal együtt elkezdjük megszeretni vagy megutálni. A töltött paprika egy ilyen dolog. Eszem ágába sem volt a paprika részét megenni, most pedig imádom! *Megfordulnak a dolgok*.

Móra Annamári, Németh Dániel VT3/2

ИЗЛОЖБЕ

БЕСКРАЈНИ МИНУТ САЛВАДОРА ДАЛИЈА

место: Галерија „Винко Перчић“

Изложба графика Салвадора Далија, једног од највећих уметника 20. века, под називом „Бескрајни минут“ одржана је у Галерији „Винко Перчић“, у периоду од 20. септембра до 11. октобра 2011. године, у организацији Галерије „Винко Перчић“ и ФОКУС Фондације.

Ексцентрични Шпанац је, поред сликарства, своје уметничке амбиције усмеравао и на фотографију, дизајн, књижевност и снимање филмова. Након отварања изложбе, уследио је филм „Андалузијски пас“ Луиса Буњуела и Салвадора Далија снимљен 1929. године.

На изложби Далијевих дела могли смо видети тринаест графика из серије „Зодиак“ и шест графика из серије „Божански светови“, као и бакрорезе који представљају илустрације Лафонтенових басни. Занимљива и необична је била и скулптура у бронзи „Жена жирафа“. Имала је жирафину кожу, фиоку и људску главу.

На изложбу ове иконе модерне уметности водила нас је професорица Сњежана Рончевић. Драго ми је што сам имала прилику да уживо видим стваралаштво Салвадора Далија које сам дотад могла видети само у књигама и на интернету.

Анета Бургаи ГФТ 4/5

ИЗЛОЖБА СЛИКА СЛОБОДАНА ЈЕВТИЋА

место: Модерна галерија Ликовни сусрет

Изложба слика или душа на длану? Платна на зиду или емоција у ваздуху? Како назвати ово вече уметности, вече дубоких уздаха и сјаја у очима, вече ваљевског сликара Слободана Јевтића?

Може ли се рећи да је осликао вечност, да је покушао и успео допрети до сваког од нас; до површних - дубином душе, до ускогрудних - ширином погледа, до

сумњичавих - снагом мудрости. Разоружао је све присутне ерупцијом емоција. Да ме је неко питао шта видим, рекла бих му да видим све, или још боље - да осетим све! Ова платна пружају ужитак и оку и души својом лепотом, јарким бојама и жељом уметника да споји небо и земљу, да дотакне звезде, да споји прошлост и будућност. Нема простора за лошу реч, за поглед сумње, нема места колебању. На лествици очекивања, оцена за виђено је, једном речју, превисока. Шта је то од чега застаје дах: боја, рељеф, дубина, мајсторски осећај за простор, за бесконачност, или умеће да се бојом и четкицом без иједне речи каже све, или готово све.

Оно мало недореченог је на нама да кажемо, да дамо последњу реч и крајњи суд, али не као пресуду, већ похвалу и признање за пробуђене емоције, за пробуђен живот у нама.

Катарина Канџлер ГФТ 4/5

POZORIŠTARIJE

KOMEDIJA ZABUNE

pisac: Vilijem Šekspir
režija: Milan Nešković
mesto: Narodno pozorište, Subotica

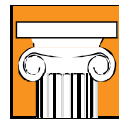

„Komediya zabune“ једно је од најстаријих Šekspirovih dela, a na scenu subotičkog pozorišta postavio ga је reditelj Milan Nešković.

U želji da humor star više od četiristo godina približi gledaocima, reditelj је napravio predstavu u kojoj vlada atmosfera probe bez prisustva glumaca. Nastala је moderna i vesela komedija u kojoj се razara izvorni Šekspirov tekst što је, uz muzičke delove i duge monologe koji се govore velikom brzinom, kod publike izazvalo buran smeh i gromoglasne aplauze.

Svima koji bar за trenutak žele da pobegnu od svakodnevice, preporučujem prepuštanje sjajnom subotičkom glumačkom ansamblu i „Komediji zabune“.

Sanja Ilić TON 3/9

FILM

TELJES NAPFOGYATKOZÁS

Szereplők: Leonardo De Caprio (Rimbaud),
David Thewlis (Verlaine)
Rendezte: Agnieszka Holland

Tegnap este egy számomra emlékezetes filmet láttam, a címe a Teljes napfogatkozás. A történet több helyszínen játszódik, a legtöbb cselekmény Párizsban.

A film főhőse két férfi, az egyik nagyon fiatal, még csak 16 éves, a másik pedig már családos ember. Mindkettőjüknek van egy közös szenvedélye, a versírás. A rimfaragás Rimbaud-nak megy jobban. Fel is ajánlja Verlaine-nak, hogy megtanítsa őt is a versírás tudományára. Ezt azonban egy feltételhez köti: el kell, hogy vigye őt egy nagy utazásra. Két évig utazgatnak, két kézzel szórják a pénzt. Belevetik magukat az éjszakai életbe: mulatoznak, züllenek, szórakoznak. Ahogy múlik az idő, kiderül, hogy a barátságuk nem is igazi. Rimbaud valójában csak kihasználja a társát, mert annak sok pénze van. A két férfi között a barátságon kívül szexuális kapcsolat is van. Kettejük kapcsolata viharos: összeveszés, szakítás, tettegesség és legvégül gyilkossági kísérlet.

Ez a film azt mutatja be, hogyan romlik el mindkét főhős élete. A film valószínűleg azért kapta a Teljes napfogatkozás címet, mert a két férfi életében is a sötétség kapta a főszerepet.

Számomra ennek az alkotásnak nemigen volt továbbgondolásra érdemes mondanivalója. Leonardo De Caprio és David Thewlis színészként nagyon jó alakítást nyújtott, különösen a film megrázó jelenetében. Ennek a filmnek a megtekintését azoknak ajánlom, akik nem ítélik el a másságot, hanem elfogadják azt, szeretik az élethű ábrázolást, nem riadnak vissza az olykor durva, brutális jelenetektől sem. Mindenesetre: én nem nézném meg még egyszer...

Krunc Ricsárd VT3/2

KNJIGE

PROČITAO SAM...

Ćao, društvo!

Evo, dobio sam zadatak da vas uputim na neke knjige koje ne spadaju u školsku lektiru.

Ima mnogo dobrih i kvalitetnih knjiga, ovo su samo neke od onih koje sam pročitao: „*Istanbul*“ i „*Zovem se crveno*“ Orhana Pamuka, „*Jadnici*“ Viktora Igoa, „*Hazarški rečnik*“ Milorada Pavića, „*Vječni žid*“ Eugena Sue, „*Čiča Gorio*“ Onore de Balzaka, „*Andeo čuvar*“ i „*Alhemičar*“ Paula Koelja, „*Kako sam putovao sa lososom*“ Umberta Eka... Mislim da je ovo dovoljno za sada, da vam ne dosadujem previše. A sada ću vam predstaviti, ukratko, samo jednu od navedenih knjiga. To je „*Andeo čuvar*“ Paula Koelja.

Ova magična pripovest o prihvatanju oproštaja za prošlost i veri u sopstvenu budućnost počinje u Rio de Žaneiru kada Paulo Koeljo daje primerak knjige „*Alhemičar*“ svom misterioznom učitelju Ž.-u, i poverava mu svoj nemir zbog toga što svi njegovi snovi propadaju baš kad je na pragu da ih ostvari. Ž. tada predlaže Koelju da pronade svog anđela čuvara i razgovara sa njim. „*Prokletstvo će nestati*“, kaže mu on, „*ako ispuniš taj zadatak*.“

Paulo prihvata izazov, i sa svojom suprugom Kris, ostavlja sve i odlazi na četrdesetodnevnu avanturu u prelepu, ali opasnu pustinju Mohave, gde su oboje našli mnogo više od onog što su očekivali.

Mešovina lokalne egzotike, dramatičnih zbivanja i magične pripovesti, zaštitnog znaka Koeljovih romana, ova autobiografska ispovest je u isti mah i moderna avantura i metafizička odiseja.

Za mene knjiga predstavlja jedan vid relaksacije i zato volim da čitam. Bio bih veoma zadovoljan kada bi ovaj tekst uticao na nekoga od vas, da pročitate barem neku od gore navedenih knjiga, pa da možemo da podelimo stečene utiske.

Ne zaboravite, **znanje je najveće bogatstvo, i to vam niko ne može oduzeti**, a čitanjem ga samo uvećavate.

Vladan Milanović VT 4/3

PRVACI 2011/12.

INTERVJU: NELA TONKOVIĆ, ISTORIČAR UMETNOSTI

50 GODINA GALERIJE LIKOVNI SUSRET

Bajkolika i raskošna secesijska građevina koju je davne 1904. godine, kao svoju porodičnu palatu podigao čuveni arhitekta Ferenc Rajhl, razigranom formom fasade, bogatom dekorativnošću i neobičnom kombinacijom boja, nikoga ne ostavlja ravnodušnim. Dugi niz godina ovde je smeštena Moderna galerija Likovni susret, koja je istovremeno i muzej i galerija. Unutar njenih zidova svakom izložbom bajke pričaju umetnici - svojim delima. U želji da se upoznamo sa prošlošću i sadašnjošću ove kulturne ustanove, popričale smo sa Nelom Tonković, kustosom i istoričarem umetnosti u ovom muzeju, koja nam je kroz razgovor približila sliku njegove budućnosti.

Palata Ferenc Rajhla na starim razglednicama

Predstavite nam kratko Modernu galeriju Likovni susret.

Moderna galerija Likovni susret postoji od 1962. godine, a njen zadatak bio je da prati stvaralaštvo umetničkih kolonija u Jugoslaviji, tako da su često priređivane izložbe sa tim sadržajem. Prikazivalo se slikarstvo, grafika, skulptura i, nešto kasnije, keramika. Tada su ustanovljene manifestacije koje su se nazivale "Likovni susreti", i svake godine se pratila ta tradicija, ali sa uvek različitim temama, kako bi se narod više okrenuo kulturi. Od 1968. godine, ova galerija se nalazi u Palati Rajhl. Pre toga su se izložbe priređivale na Paliću, ili na drugim mestima gde je to bilo prigodno. Od kada se nalazi u ovoj palati, napravljen je novi raspored i uvedene su izmene koje su dobre za publiku. Danas pratimo savremena dešavanja umetnosti, kako kod nas, tako i u regionu.

Likovni susret je i galerija i muzej. Šta se sve u njemu čuva?

Likovni susret čuva oko 1300 umetnina. Imamo tri zbirke: zbirku slikarstva, zbirku grafike (koja je najbrojnija, pa iz tog razloga na tavanu imamo grafički atelje u koji ponekad dolaze umetnici da stvaraju dela), kao i zbirku keramike, budući da organizujemo Trijenale keramike. To je manifestacija koja se održava jednom u tri godine, kako joj i samo ime kaže. Samostalno smo započeli sa organizacijom ove manifestacije, a kasnije su nam se pridružili muzeji iz Beograda.

Kako ocenjujete zainteresovanost Subotičana za sadržaje koje nudi Galerija Likovni susret?

Otvaranja su nam prilično posećena, a kada izložba treba da oživi, publika dolazi u znatno manjem broju. Veći deo krivice je na nama, jer mislim da bi trebalo da izađemo u susret i pružimo ruku publici, da radimo daleko bolji marketing kako bi Galerija bila prikazana u što boljem svetlu. Imamo, naravno, lep broj vernih posetilaca koji su uvek tu i na otvaranjima, i pored njih uvek vidimo pokoje novo lice, što nam je izuzetno drago. Sledeća godina će biti u znaku pedesetogodišnjice muzeja, za koju smo spremili već dosta programa. Nadamo se većem broju mladih. Pritom, trudimo se da poboljšamo rad i pristup ljudima kako bi češće dolazili i obrazovali se.

Kako srednjoškolcima privući pažnju na Galeriju Likovni susret? Treba uraditi ozbiljna istraživanja povodom njihove zainteresovanosti, i približiti se njihovim pogledima na svet. Radimo na tome da naše izložbe ne budu klasične, da ne prikazujemo samo slike, grafike, itd, već da svaki umetnik ispriča neku svoju priču, kako bi umetnine bile zanimljivije publici.

Koje izložbe su bile najzanimljivije?

Bilo ih je mnogo. Za Noć muzeja smo imali izložbu radova našeg poznatog umetnika Milana Konjovića. Prošle godine smo imali i izložbu Viktora Vazarelija, kao i izložbe niza umetnika koji su našoj sceni manje

Noć muzeja u Modernoj galeriji Likovni susret

poznati. Zatim, bila je tu i izložba Milene Pavlović Barili, nakon koje je bila i revija haljina koje su nastale po njenim nacrtima.

Šta sve planirate u ovoj godini koja je tako značajna za Likovni susret i šta to srednjoškolska publika nikako ne bi smela da propusti?

Planiramo projekat koji se tiče našeg rođendana kojem bi trebalo da se priključe svi zainteresovani. To bi trebalo da se održi u Noći muzeja, ali neću još uvek sve da vam otkrijem, dodate da vidite i uverite se da imamo dosta toga zanimljivog da vam ponudimo. Pripremamo i nekoliko izložbi mladih subotičkih umetnika, sarađivaćemo i sa drugim institucijama, kao što su Somborski muzej i neke galerije iz Mađarske.

Recite nam nešto više o manifestaciji Noć muzeja.

Noć muzeja je nastala u Francuskoj na inicijativu njihovog Ministarstva kulture. U pitanju je organizacija istoričara umetnosti i menadžera u kulturi koji imaju svoju bazu u Beogradu. Projekat je iz godine u godinu bivao sve uspešniji. Likovni susret je imao priliku da učestvuje četiri godine u manifestaciji Noć muzeja. Održava se u maju i nudi reprezentativne programe za koje se zna da će dobro da odjeknu u javnosti. Organizuju se koncerti, razne radionice za decu i drugi zanimljivi projekti koji pomažu publici da razbije strah od muzeja. Tome se priključuju i pozorišta, suvenirnice, Baš kuća... Subotica zaista ima mnogo punktova.

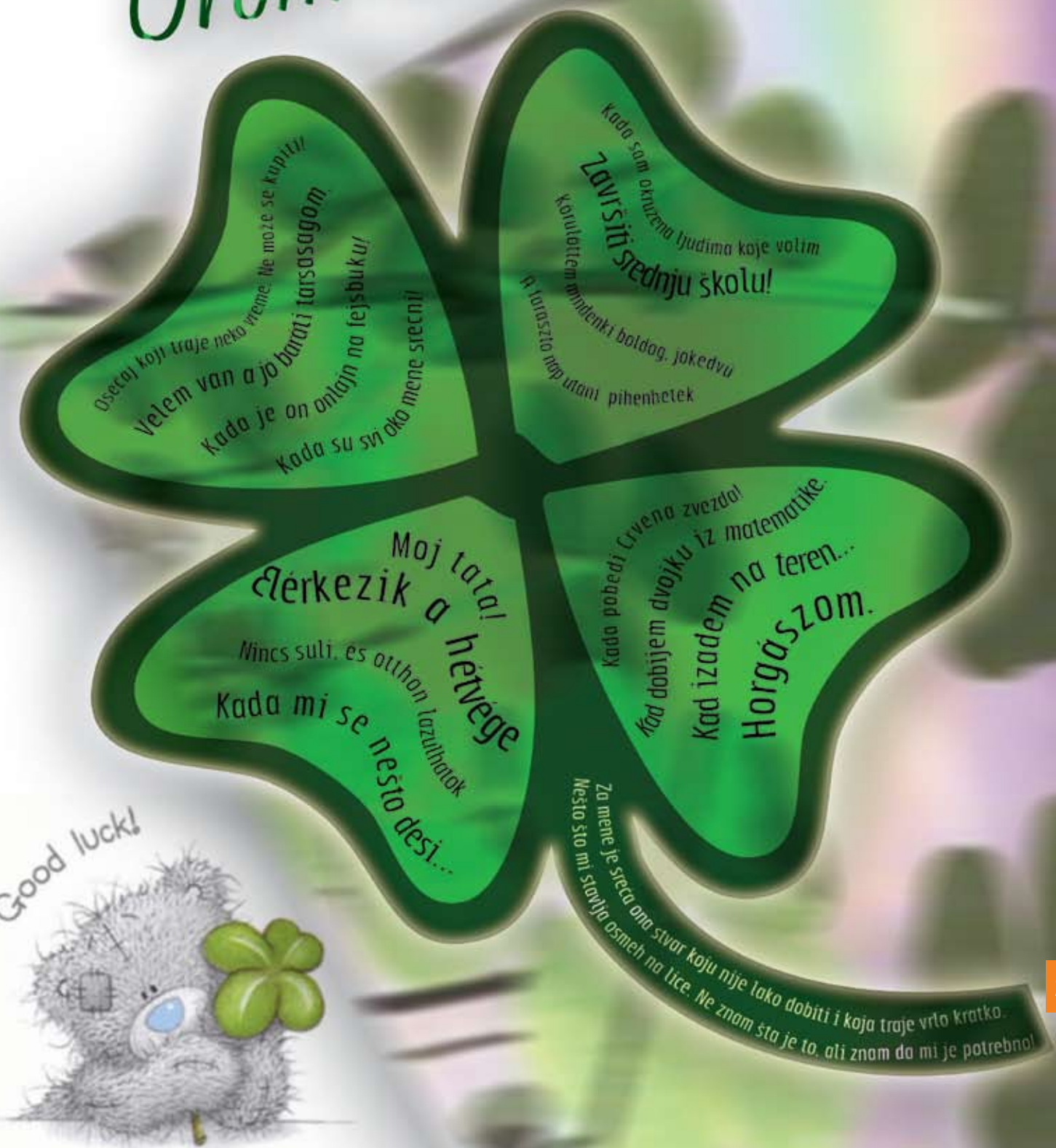
Na kom sajtu ljudi mogu da dobiju više informacija o ovoj Galeriji?

Naš sajt je www.likovnisusret.rs, a imamo i fejsbuk profil, koji smo napravili baš zbog vas mladih. Redovno objavljujemo sva dešavanja i novosti vezane za program. Bilo bi lepo kada bi više srednjoškolaca dolazilo da posećuje Modernu galeriju Likovni susret i malo više se informisalo o nama.

Biljana Krstić i Andrea Husta TON 2/9

Za mene je sreća...
Őröm számomra ha...

R E C I Š T A Z N A Č I . . .

Reč

Đački odgovori

Rečnik

ANTOLOGIJA

je neka nauka o antičkim pismima.
je zbirka izabranih knjiga.
je skup pesama sabranih po nekom principu.
je jedna nauka.
je nauka o ljudskom rodu.
je nešto zapečaćeno, neponovljivo.
je nešto značajno za istoriju.

ANTOLOGIJA (grč. anthologya
skupljanje cveća, od anthos cvet i
legein skupljati) zbirka odabranih
tekstova raznih pisaca, zbornik.

ŠARM

je zavođenje, stizanje do određenog cilja
putem šarma.
je nešto kao očaravanje.
nešto posebno, nešto čime te neka osoba
„uhvati“, omađija.
Ja sam šarmantan!
je lepota koja nije vidljiva okom.
izbegavanje plaćanja.
Klupa + pun Mesec.
je veština kojom zavodimo druge ljude.
Nema tu šta da se objašnjava- ili si
šarmantan, ili nisi!
Šmeker ima šarma.

ŠARM (fr. charme) draž, ljupkost,
dopadljivost, privlačnost.

ROMANSA

je ljubav između Roma.
je veza bez obaveza.
je nešto romantično.
je srednjovekovni period.
Mislim da je to ljubav.
Dva čoveka i jedan krevet.
je skrivena ljubav.
je kad se dvoje ljudi voli, pa odu na neko
romantično mesto.
znači ruža.

ROMANSA (fr. romance)
sentimentalni ljubavni doživljaj;
instrumentalna kompozicija lirskog
naboja; lirsko-epska forma vedrog
karaktera sa ljubavnim sadržajem.

EMANCIPACIJA

je podmićivanje lekara.
Nemam blage veze.
To je nešto što je teško objasniti.
je manipulacija.
je nešto dosadno.
je ono što plaćamo kada odemo kod
lekara.

EMANCIPACIJA (lat.
emancipatio) oslobođanje
od zavisnosti, potčinjenosti,
osamostaljenje.

Reč

Đački odgovori

Rečnik

TRANZICIJA

To su običaji.
je nešto u vezi sa parama.
je švercovanje, prenos robe preko
granice.
Ima onaj Mile protiv tranzicije.
je padanje u depresiju - trans.
je žičana ograda.
To je ženski rod imenice tranzistor.
je kad nema ni za `leba.
je prevoz.
Ceo Balkan!

TRANZICIJA (lat. transitio od
transire prelaziti) proces ili stadijum
promena iz jednog stanja, oblika ili
mesta u drugo, prelazni period nakon
raspada socijalističkog sistema u
zemljama istočne i jugoistočne
Evrope koji karakteriše prelazak na
tržišnu ekonomiju i početak razvoja
demokratije.

HARMONIJA

je nešto što nas obara s nogu.
je palačinkarnica kod Muzičke škole.
je mir među ljudima, spokoj, mir u duši,
porodičan život.
je skup harmonika.
je jedna zajednica.
je jedan muzički instrument.
je nešto kao opsesija.
je nešto složeno u skladnu celinu.
je vrsta hrane.

HARMONIJA (grč. harmonia) sklad
delova jedne celine, usklađenost.

MANIFEST

je neki ogađaj, manifestacija.
je kada vas neko natera da razmišljate
drugačije.
je neko okupljanje, žurka.
je skraćenica od reči manifestacija.
je jedna tajna organizacija.
je neka predstava za glupe ljude.
je manijak na Festu.

MANIFEST (lat. manifestus vidljiv,
jasan, očigledan) objava, proglas za
javnost nekog kulturnog, političkog ili
drugog pokreta, udruženja i slično.

TRANSPARENTAN

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL

Nisam čula za ovu reč.
znači biti čangrizav.
je čovek koji iznosi svoje mišljenje
naglas.
je veoma sličan drugom.
si kada sve znaš!
znači parents in trans (srp. roditelji u
transu).
To je nešto vezano za politiku.
Znači švercovan.
je neki uredan čovek.

TRANSPARENTAN (lat. transpare
pojaviti se) providan, proziran, lako
uočljiv, očigledan, lako shvatljiv, jasan.

FELIX ROMULIANA - TRKA SA VREMENOM

Piše: **Georg Odri, profesor**

„Sada je 12 i 15, a imate vremena do 13 i 45“, objavio je glas vođe puta u trenucima kada je autobus, čiji su sastav činili obrazovani Subotičani, zauzimao mesto na parkingu ispred arheološkog lokaliteta Felix Romuliana, sagrađenog od obrazovanih Rimljana pre oko 1700 godina.

„Koja autokratija“, pomislio sam. „Malo je za kulturu“, povikah, ali je rasprava izostala, jer mi je rečeno da „vreme teče...sad!“, pa sam „navrat-nanos“ uprtio ranac i požurio da se probijem kroz uzak prolaz između sedišta, pri čemu sam naleteo na noge koleginice sa plavim očima koja se udobno ispružila preko sedišta u položaju za spavanje. „Pardon, koleginice sa plavim očima!“, rekoh i ispadoh iz autobusa, ne znajući da li da se dam u trk ubrzano-otaljavajućeg obilaska lokaliteta, ili u promišljeno-plansko kretanje, pa šta vidim, vidim.

„Obožavam njegove direktive, podstiču na kreativnost zbog čega sam usmeren, tačnije, prisiljen da na brzaka pronađem formulu za usklađivanje kikiriki vremena sa 6.5 hektara arheološke površine prepune artefakata i priča“, čuo sam kako izgovaram sebi u bradu krenuvši, ipak, u planski obilazak, kako se pokazalo, sa znatnim primesama brzohodajućeg trčećeg entuzijazma.

„Šefica (šef redakcije) mora biti zadovoljna, pa da smanjim nervozu i sakupim što više utisaka prigodnih za školski list“, razmišljao sam prolazeći kroz zapadnu kapiju utvrđenja koje je

štitilo palatu i ulazeći u svet mojih sanjarenja i antičkih ideala.

Kasnoantička carska palata Felix Romuliana, ili Srećna Romulijana (slovenski Gamzigrad) sagrađena je u vreme cara Gaja Valerija Maksimijana Galerija (293-311). Nalazi se u blizini Zaječara. Galerije je rezidenciju nazvao po majci Romuli koju je, čini se, više poštovao nego suprugu Valeriju, ćerku cara Dioklecijana. Ne zna se da li je i koliko vremena Galerije proveo u palati, i da li ga je više provodio u majčinom krilu ili Valerijinom zagrljaju, ali ako se uzme u obzir večni mit o netrpeljivosti snajki i svekrva, nije mu bilo lako. Palata nikada nije završena, a posle 5. veka je više puta stradala pred naletima varvara, Huna, Slovena i Avara, da bi je u 10. veku Vizantinci obnovili. Romuliana je definitivno napuštena krajem 11. veka.

„I tako propade moj ideal rimske uprave u ovim krajevima“, pomislio sam i uputio se preko poljane ka srcu lokaliteta, bacajući, krajičkom oka, pogled prema saputnicima iz autobusa, jer me je zanimalo kako reaguju na vremenski tesnac u koji smo ubačeni.

„To vam je to, to vam je to, ono vam je ono...“, učinilo mi se da im govori ovlašćeno stručno lice lokaliteta pod strehom ovlašćene suvenirnice u čije bogatstvo su spadale i kopije nekih značajnih artefakata, pronađenih u i van Romulijane, „a ono vam je kafana (čitaj: kafić pod suncobranima)“, na šta se dobar deo ljudi, moglo bi se reći, trkom, zaputio ka pomenutoj instituciji. „Čoveče, koji bedak, pa...uvek te kafane, ali ne daj se! Nije propast civilizacije, tebe to zanima, mnoge ne, a mnoge onako, i to je tako, pa kreni dalje, jer imaš volje i još samo 74 minuta i 15 sekundi“, jadao sam se i hrabrio u sebi. „Kad obidem, znam šta, ali ne znam koliko, popiću i ja jedno hladno“, bila je pomisao koja mi je dala podsticaj da krenem dublje u arheologiju i utiske.

Posle odlaska u zaborav u 11. veku, zidine Romuliane su tavorile zarasle u korov i ranjavane sknavljenjem - razvlačenjem kamenja koje je svaki seljak iz okoline koristio za gradnju čardaka ili svinjca. Prva opisna istraživanja ruina javljaju se u 19. veku od strane, najpre, austrijskih i nemačkih putopisaca, a kasnije i srpskih entuzijasta. Sistematska arheološka iskopavanja su počela tek posle Drugog svetskog rata, a najveći doprinos, svakako, dao je arheolog Dragoslav Srećković koji je na lokalitetu radio u periodu od 1970. sve do smrti 1996. godine. Njegovo otkriće (1984. godine) velikog bloka od tufopeščara sa uklesanim natpisom FELIX ROMULIANA rešilo je zagonetku o nazivu i vrsti lokaliteta. U novije vreme, uz pomoć nemačkih arheologa, savremene tehnike sondiranja, satelitskog snimanja i iskopavanja van zidina palate, došlo se do zaključka da se prostor ne ograničava samo na carsku rezidenciju, već da je van njenih okvira vrvelo od zanatlija, trgovaca, zgrada, vila i drugih odlika rimske civilizacije koji će još izvesno vreme čekati da

Atrijum sa fontanom

budu otkopani.

Veseo žamor iz pravca lokalitetske lokalne kafane (čitaj: kafić pod suncobranima) je iznenada prijao i podstakao da krenem u, koliko je moguće, detaljnije obilaženje pojedinih zgrada palate.

Pošto sam napustio rejon gradskih zidina oko zapadne kapije, visokih, po mojoj proceni, 4-5 metara i izrađenih u stilu doboš torte: pet redova kamenja - dva reda cigle, spustio sam se u dugačku pristupnu dvoranu (vestibulum) carske palate posutu peskom koji služi kao čuvar od erozije, gaženja i drugih maltretiranja predivnih podnih mozaika sa geometrijskim ornamentima koji se mogu videti ako malo pomučite nogu da razgrnete gore naveden pesak. Inače, na lokalitetu su pronađeni mnogi mozaici, kao što je podni mozaik boga Dionisa, pronađen na ulazu u trpezariju (triclinium) palate, a koji se, kao i mnogi drugi mozaici čuva u zaječarskom muzeju.

Skrenuo sam levo i nabasao na manji atrijum oivičen stubovima sa malom fontanicom u središtu, nalik na ogroman tanjir. Voda je davno presahnula sa rimskim vremenom, ali je utisak bio snažan, jer sunce je pojačalo belinu mermera i učinilo da se prostor oseća u kontekstu originalnog vremena, pa se i žamor iz lokalnog kafića činio kao razdraganost osoblja iz carske

pratnje.

U blizini su se nalazili leptirići, tri-četiri leptirića sagrađena od cigala - carsko kupatilo (termae), gde je Galerije uživao, ako je uživao, jer, rekoh, ne zna se pouzdano da li je uopšte boravio na ovom svom dobru, osim u trenutku smrti, što se pouzdano zna. O tome svedoče nalazi na obližnjem brdu Magura gde su pronađeni ostaci dva mauzoleja u kojima su sahranjeni Galerije i majka mu Romula, pre čega su njihova tela spaljena na lomači, čime je izvršen čin apoteoze, odnosno uzdizanja u panteon rimskih bogova. Velika su nepoznanica osećanja Galerijeve supruge Valerije koju su, u tim trenucima, možda obuzele protivrečnosti zbog gubitka muža i svekrve.

„Georže“, začuo se glas, prateći pojavu lidera - autoritarca iza jednog zida, posle čega se veštim skokom alpiniste našao na istom bedemu govoreći: „Ide li, Georže, imaš li vremena?“

Pomislio sam kako sam se maločas mimoišao sa tablom čiji je natpis upozoravao da je pentranje po zidinama kažnjivo izbacivanjem sa lokaliteta, ali sam, iz poštovanja prema ekstremnim sportovima, obuzdao nagone i pitao: „Je l' mogu na Maguru?“

„Ne možeš, mogao bi da se povrediš, a nemaš ni vremena,

jer za 23 minuta krećemo“, odvratio je, dok mu se pojava gubila u lavirintu prolaza između zidina kasnije izgrađenih hrišćanskih bazilika.

„Malo je za kulturu, malo je za mene, ovo mi je ono, ono mi je ovo, sat je poludeo...“, niz kojekakvih zamešateljstava mi je odzvanjao u glavi dok sam žurio da, gotovo trčećim korakom, obidem šta se običi moglo, dok su se gusti tamni oblaci podmuklo gomilali iznad lokaliteta preteći da olujom začine kraj ove priče. U magnovenju sam se našao pored građevine - hrama čije su ostatke činili visoki podijum sa krstoobraznom kriptom i monumentalno stepenište ispred koga se nalazi žrtvenik. Na osnovu predstava na figuralnim kapitelim,

palilo“, pomislio sam i popeo se uz stepenice na podijum hrama, napravljen od zelenog peščara, da, u situaciji približavanja rastanka od milog mi lokaliteta, pogledom obuhvatim ono što vremenom nisam uspeo, i makar na taj način memorišem informacije neophodne za jedan pošten školski list. Baš sam dovršavao „snimanje“, kada je zablesnula munja i krupne, i sve gušće kišne kapi počele da pljušte po okolini.

„Dobro, to su munje, a gde su gromovi“, pomislio sam, a pogled na sat mi je pokazao da je ostalo još 12 minuta do oficijelnog isteka vremena, ali su Bogovi, obično držeći stranu liderima - totalitaristima, skratili priču, razbili koncepciju u lokalitetskoj kafani, i naterali raju u trk prema izlazu i udobnim

Pogled na Felix Romuliani

pretpostavlja se da je bio posvećen Kibeli - Velikoj majci bogova (Magna Mater), ali ta pretpostavka nije u najvećoj meri utemeljiva, osim na pretpostavkama, pa je hram, zvanično, za sada, bez boga-domaćina. U okviru nalazišta postoji još jedan hram, veći, u čijoj su okolini pronađene skulpture od belog mermera - glave Jupitera i Herkula za koje se pretpostavlja da su simboli identifikacije Dioklecijana sa Jupiterom, a Galerija sa Herkulom, na osnovu čega se izvlači hipoteza da je hram bio posvećen kultu vladara poistovećenih sa božanstvima. To je za Galeriju, koji je posle smrti i apoteoze bio poštovan kao Divus Galerius (Galerije Bog), bio sjajan vrhunac karijere, s obzirom na teoriju koja govori da je rođen u „prostoju“ porodici kao sin varvarke i čuvara stoke, pa je kao vojnik bio zapažen od Dioklecijana koji ga je usinio, proglasio za cezara i oženio, više puta pomenutom, Valerijom.

„Možda bi trebalo da prinesem žrtvu Bogu vremena, onog koje vedri i oblači i onog koje curi, a možda je to nekada i

autobuskim sedištima. Dok sam žurio prema zapadnoj kapiji, ubrzano sam sređivao utiske bez kristalne predstave da li je misija bila uspešna, neuspešna, poslovno uspešna, a lično neprihvatljiva, ili kojekakva još. Pre ulaska u autobus, uputio sam, kroz gustu maglovitu kišu, patetični pogled ka Romulijani, nalik na rastanak sa voljenom osobom. Metež u autobuskom grotlu me je, na trenutak, otrgao od tragičnih osećanja i posvetio probijanju do mog udobnog sedišta.

„Pardon, kolegice sa plavim očima“, rekao sam kolegici koja je bila u istom položaju u kom sam je zatekao po izlasku iz autobusa, pa nisam bio siguran da li je možda propustila posetu lokalitetskoj kafani, ili mi se naprosto pričinilo već viđeno.

„Dobar ovaj Viminacijum“, začu se od strane nižeg energičnog kolege - vodonoše, koji se na putešestviju starao da niko ne ostane žedan.

„Vratiću se jednog dana, a iskreno da vam kažem, dolazio sam ja već ovde!“

KLÓNOZÁS

Mi a klónozás? Erre a kérdésre a legtöbb embernek egy teljes emberi szervezet mesterséges létrehozása jut eszébe, a dolog azonban ennél jóval összetettebb...

TERMÉSZETES KLÓNOK

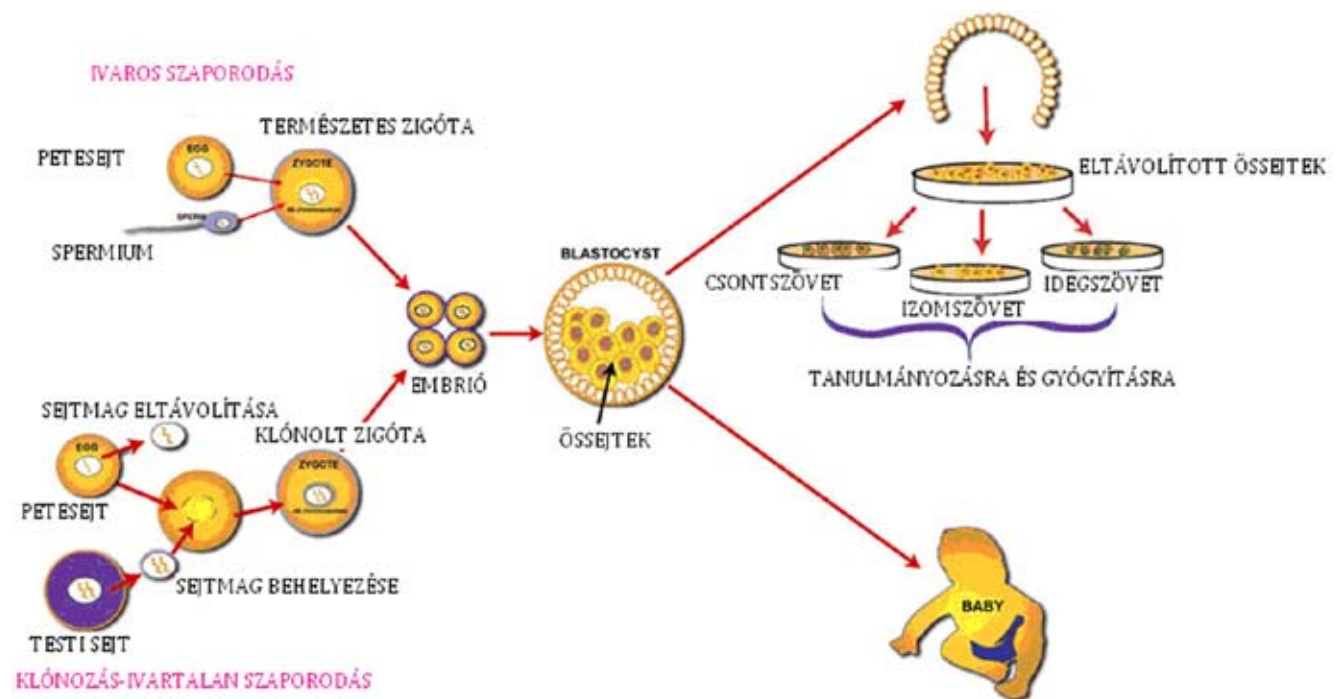
A klón lényegi tulajdonsága, hogy az utódszervezet (ami lehet egyetlen sejt is) genetikai szempontból teljesen megegyezik az anyaszervezettel, mivel kialakulása során nem történt olyan ivaros folyamat, amely a gének „átkeverésére” alkalmat adott volna.

A klónok teljesen természetes módon is létrejönnek a sejtek

Nukleáris transzfer (maganyag-átviteli) technológia

Ez az a módszer, amelynek segítségével Dollyt, a világhírűvé vált bárány-klónt is létrehozták 1997-ben. Az eljárás lényege a következő:

- Egy petesejtet megfosztanak saját sejtmagjától, ezáltal eltávolítják belőle a genetikai állományt, vagyis a DNS-molekulákat.
- Egy már differenciálódott testi sejtől kiveszik a sejtmagot.
- A testi sejt sejtmagját a magjától megfosztott petesejtbe ültetik be.
- Az eljárás során – ma még nem teljesen tisztázott módon – a

ivartalan szaporodása során. Egy sejt egyszerű kettéosztódása két klónt, vagyis a kiindulási sejttel genetikailag azonos utódsejtet eredményez. Így az összes testi sejtjeink annak a sejtnak a klónja, amely a petesejt és a hímivarsejt egyesülése következtében alakult ki a megtermékenyítéskor. Amennyiben pedig a legelső osztódások során bekövetkező rendellenesség miatt két külön szervezet indul fejlődésnek, akkor a teljes szervezet szintjén is természetes klónok, tehát egypetéjű ikrek jöhetnek létre.

Számtalan alacsonyabb szerveződési szinten álló szervezet (például baktériumok, egysejtű növények, állatok, gombák) a növények vegetatív szervekkel – gumókkal, indákkal, gyöktörzzsel – való szaporodása vagy egy medúza bimbózása is olyan folyamat, amely klónokat hoz létre.

MESTERSÉGES KLÓNOZÁS KÜLÖNBÖZŐ SZINTEKEN

Klónozásról több szerveződési szinten beszélhetünk:

MOLEKULÁRIS KLÓNOZÁS: Ebben az esetben egy molekula szaporításáról van szó. Ilyen például az az eljárás, amikor a DNS-molekulákat a vizsgálatokhoz szükséges mennyiségre szaporítják fel. A génterápia során egy vektor (hordozó) segítségével juttatnak be géneket a célsejtekbe, ahol azok beépülnek a sejt genetikai állományába, s ott kifejeződhetnek.

SEJTKLÓNOZÁS: Sejtek tenyésztése laboratóriumi körülmények között (sejtkultúrák). Genetikai szempontból az előállított sejtvonal összes sejtje a kiindulási sejttel egyezik meg.

TELJES (TÖBBSEJTŰ) ORGANIZMUS KLÓNOZÁSA: A teljes organizmus létrehozásának két alapvető módszere az ún. **nukleáris transzfer** és az **embrióosztási**.

testi sejt magjának genetikai órája „lenullázódik”. Ez a testi sejt tehát már „szakosodott” volt egy adott feladatra, de a petesejt sejtplazmájának környezetében azonban elvesztette ezt a szakosodást.

- Ezt a sejtet egy nőstény állat méhében ültetik, amely aztán kihordja a magzatot.

Az ember klónozásának jelenlegi elképzelései is ezt a módszert használnák.

Embrióosztási (embriófelezési) technológia

A jó tulajdonságokkal rendelkező tenyészállatok (pl. szarvasmarhák) esetében már rutinszerűen használt klónozási eljárás az ún. embrióosztási technológia, amely mesterségesen állít elő egypetéjű ikreket.

A módszer lényege, hogy egy petesejtet mesterségesen megtermékenyítenek meg egy spermiummal (hímivarsejttel), majd az így létrejött zigótát – vagyis a megtermékenyített petesejtet – osztódni hagyják, egészen a nyolc sejtől álló embrionális állapotig. A nyolcsejtes állapotig még nem indul meg a sejtek differenciálódása, s az így kapott embriók genetikailag teljesen azonosak lesznek egymással. Ekkor az embriót több részre hasítják, leggyakrabban négy két sejtől álló darabra.

Mielőtt véleményt alkotunk e témáról, mint bármi másról, fontosnak tartom a témakör részletesebb tanulmányozását. Sok válasz, de kérdés is rejlik a fenti cím mögött.

LEPOTICA OD 100 GODINA

Gradska kuća na starim razglednicama

Ne postoji nijedno mesto u gradu na kome su Subotičani duže držali pogled, nego toranj i sat Gradske kuće. Ona je sastavni deo ovdašnjeg života: u njoj rade matičari koji vode podatke o životu i smrti, poreznici koji ubiraju porez od građana, u njoj su sale u kojima se mladenci venčavaju i u kojima se održavaju koncerti.

Na samom početku postojala je nedoumica šta postaviti na vrh Gradske kuće. Jedni su bili za sunce, drugi za krst, a preovladali su ovi drugi. Na mesto krsta je 1949. godine postavljena niklovana zvezda petokraka. Njeno vreme trajalo je do 1994. godine, kada je u burnoj raspravi (u burna vremena) ponovo postavljen krst.

Podignuta je za dve, a ukrašavana još dve godine (1908 - 1912). Građena je u tada vrlo modernom stilu - mađarskoj varijanti secesije, po projektu budimpeštanskih arhitekata Marcela Komora i Dežea Jakaba. Ukrašena je sa bezbroj šara stilizovanog cveta lele. Gradska kuća je skladen spoj umetnosti i zanata. Visoka je 76 metara, terasa vidikovca nalazi se na 45,5 metara, duga je 105,08 metar, široka 55,56 metara, a prostire se na 5.838 kvadratnih metara. Kada bismo razvili Gradsku kuću u dugačku trospratnicu, popunila bi i

Jednoga dana 1910. godine izbila je panika koja je začas zahvatila Suboticu.

-Ruši se toranj! - panično je na pijaci vrisnula jedna baba i nastao je neverovatan haos. Usplahireni ljudi su bežali rušeći korpe i teze, žene su zapomagale, deca vrištala. Trg se začas ispraznio, a toranj se na sreću nije srušio, ni tada ni kasnije.

Sudbina vitraža u Gradskoj kući na kojima je naslikano šest mađarskih kraljeva bila je čudna. S obzirom na to da je Subotica nakon Prvog svetskog rata pripala novoj zemlji, a likovi na vitražima bili deo istorije druge zemlje, nova vlast ih je skinula. Srećom, 1977. godine u Suboticu je stigao jedan liberalniji visoki funkcioner i razgledajući Gradsku kuću upitao: "Zašto su prozori zastrti?" Kada je čuo da je to zbog toga što su iza njih vitraži sa mađarskim kraljevima, rekao je: "Teško partiji koja strahuje od staklenih kraljeva." Posle toga su zastori skinuti, a vitraži su ponovo zasijali u svečanoj večnici.

I tako... Promenila je pet vlasti i pet grbova, izmenila krst, zvezdu i krst i na sve to potrošila sto godina, a i dalje je ostala Gradska kuća.

jednu i drugu stranu subotičkog Korzoa, a da je pretvorimo u dvosobne stanove, stvorili bismo 250 domova za hiljadu ljudi.

Daniel Bukvić i Miloš Lazičić AT 3/1

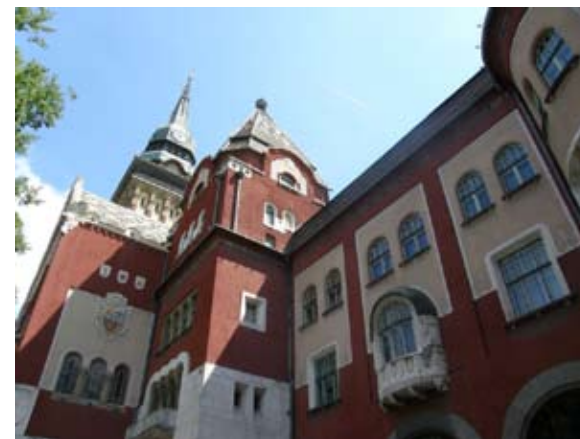

SZABADKAI VÁROSHÁZA

Ha Szabadka, akkor a Városháza! A legtöbb embernek ez jut először eszébe Szabadkáról. A Városháza, a hatalmas, 76 méter magas épület, fent a torony, az óra, a kereszt, s köröskörül dísz, motívum, hajlat, szeglet, vitrázs, dombormű és csupa szín mindenütt!

Körbejárván a 105 méter hosszú és 55 méter széles épületet, egyre több részletet figyelhetünk meg rajta: a bejáratok kovácsoltvas kapui, a díszes ablakok és balkonok, a gyönyörűen szabott szecessziós tető s a torony. Nem tud betelni vele a szem. Minden alkalommal, ha rápillantunk, valami újat szül a látvány. Szabadka büszkesége, jelképe és egyben tájékozási pontja. A városháza 2010-ben ünnepelte 100. születésnapját.

Egykor egy építkezési pályázatra beérkezett 10 pályamű közül a „Torony alatt” jeligével átadott tervet találták a legjobbnak. Tervezői a budapesti Jakab Dezső és Komor Marcell hátat fordítottak az akkori barokk stílusnak, és a magyar szecesszió elemeivel ékesítették fel épületüket. Meglepően rövid idő, mindössze 2 év alatt 1908–1910-

ig építették fel ezt a hatalmas épületet. A belső felületeket számtalan ornamentikával és a lakosság mindennapjait ábrázoló képekkel ékesítették, ezenkívül sok szimbolikus jellegű díszítést is alkalmaztak. Stilizált tulipánok, faragott elemek mellett a népi építészetet idéző enteriőrök is láthatók. Érdekes, hogy 100 szobája és 999 ablaka van. A 40,6 m magas kilátóról csodálatos a látvány. Csodás látványt nyújtanak a Zsolnay kerámiagyár színes cserepeivel díszített tetők.

Az épület közigazgatási funkciókat lát el. Gyönyörű tanácstermében esküvőket tarthatnak. A földszinten jól megférnek egymás mellett a szolgáltató- és vendéglátóipar létesítményei. Üzletek, bankok, hírlapárusok sorakoznak egymás mellett, nem változtatván az épület jellegén. Ez Szerbia legnagyobb városháza, amit az ország hét csodája közé sorolnak, és 1966-tól műemlék.

A városháza hozzátartozik a mindennapjaimhoz. Naponta többször látom, akár az iskolám ablakából is kitekinthetek rá. Számomra éjszaka a legszebb, amikor fényárban úszik.

Vajda Olivér AT 4/2

BANOVIĆ STRAHINJA, začetnik džet-seta i skandal-majstor

Još dok je bio dete, videlo se da će biti živa vatra. Kao jako mlad, krenuo je da Turke šalje buzdovanom kod Alaha. Osnovao je preduzeće "Srbija Feudal" d.o.o i samim tim osvojio najbolju ženu u svom kraju. Nisu imali dece jer je Strahinja bio u fazonu da još hoće da živi, bude slobodan, da putuje i uživa. Kmetски tabloidi zlonamerno su pisali o njegovim sklonostima...

Kao što obično biva, žena mu se uplela u avanturusa kontroverzним biznismenom turskog porekla, globalistom. Jednostavno joj se činilo da „Osmansko carstvo Company“ deluje perspektivnije. Osim što mu je oteo ženu, Alija mu je srušio kuću i okućnicu. Izbila je velika bruka. Međutim, sazna Strahinja da je Alija zidao kuću bez građevinske dozvole, pa se dodatno razžesti: Kako ovaj njemu ruši, a sam je pred bogom (Alahom) grešan.

Što zbog žene, što zbog kuće, Strahinja onako besan i nagao krenu u osvetu i ubi Aliju i vrati ženu sebi... No, šteta već beše naneta. Kuća više nije bila ugledna, zamak je propao, a njihov brak više nije mogao da se popravi. Išli su čak kod bračnog savetnika, ali nije dalo rezultate... Njegova žena beše na ivici suza (i nerava). Njena vizija lagodnog života uz bogatog sponzora raspršila se poput sapunice. Jedino što je od muža dobila beše odgajivačnica pasa i poljuljano samopouzdanje. Kod primitivnog oca i braće nije bilo povratka. Jedno vreme je čak razmišljala da se zamonaši. Međutim, krenu stazom koju su utabali svi oni koji nisu sposobni ni za šta - postaćе estradna zvezda...

Razočaran i osramoćen, Strahinja se uputio u veliki grad. Tamo se uselio u stan na Dorćolu i zbog tabloida promenio ime u Strahinjić ban. Svako veče nova žena, svaki mesec novi konj, novi buzdovan, žurke, ludilo... Ništa nije pomoglo. Rana je ostala na srcu, a u mislima večita dilema:

DA LI SE PONEO KAO FRAJER
ILI PAPUČAR?

Strahinja Španović VT1/3

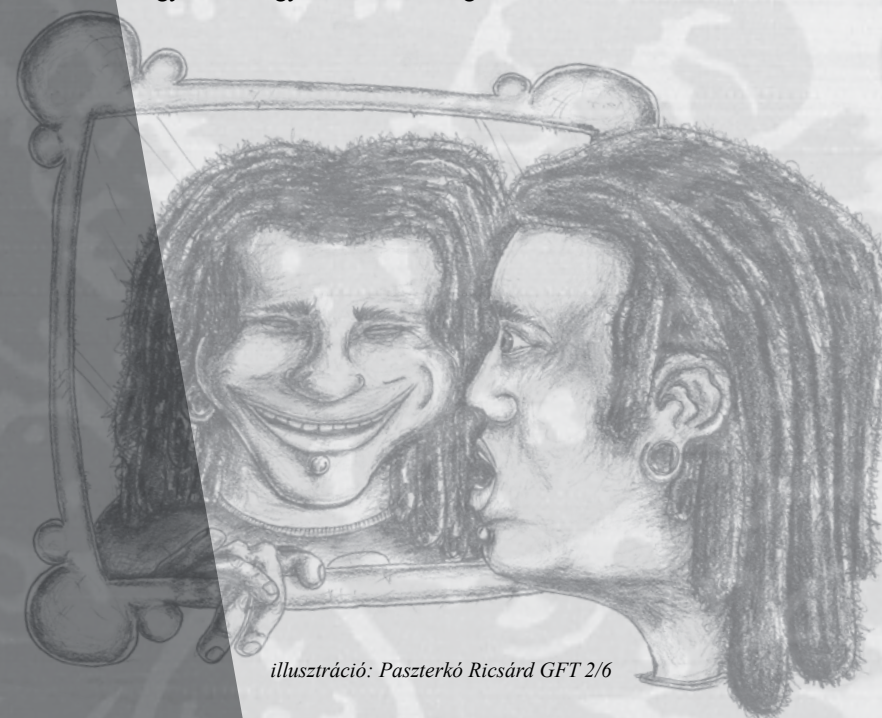
ÉN

Ugye! Úgy gondoltam, az elejével kezdem, mivel így szokás... nem szeretem a szabványos dolgokat, de itt nem tudom ezt elkerülni...

Ezt a néhány évem, amit megéltem, most papírra vésem. Ez úgyben nincs további kérdésem, mert tizenhét éves lettem nemrég, és erre jól emlékszem még.

Külsőm, lehet, nem túl átlagos, gondolkodásom változó. Egyszerű ember vagyok, ha már megfajítottam. Kategóriába nem sorolnám magam, mert ezt a kategorizálás-elvelet mélyen elvettem. De ha kell, egy kategóriába be tudom sorolni magam, csak nem szeretem, mert ez számomra szűklátókörűségre vall. De nem baj, hiszen az embereknek különbözniük kell?! Ezért vagyok más, mint ahogy mindenki azt állítja: „Én más vagyok!”

Külsőm jellemezném pár szóval, remélem, ezek után sem küldtök elvonóra! Mert az előítélet ott van az emberekben, de bennem nem. Még végső külsőm nincs meg, mert az is csak átmeneti, mint bármi más. Jelenleg nem túl magas, nem túl nagy darab vagyok... de ettől még szeretnek.

illusztráció: Paszterkó Ricsárd GFT 2/6

Kicsivel több mint egy éve rászántam magam, hogy berasztáztassam a hajam. Ezt nem bántam meg, sőt, örülök neki. Fülemben fültágító van, mely egy másfél centiméteres lyuk okozója. Számat időnként más-más fém ékesíti, ez a pirszingem. A rasztás hajam színét is elárulom: szőkétől barnáig. Ha már színek, a szemem „mocsár” színűnek mondanám, mint a mocsár felszíne, változó.

Koromat, pontosabban a csuklómat sok „marhaság” ékesíti, amelyeket leginkább barátnőimtől, barátaimtól kaptam, és ezért büszkén hordom azokat. Szeretek színes dolgokat hordani, de azért a fekete is nagyipari mennyiségben megtalálható a ruhatáramban. Az öltözésem a személyiséget is képviseli: laza.

Igen, most magamat jellemzem, és még mindig folytatom! Nyugodt vagyok, ezzel rengeteg örülség is párosul, és a kis ostobaságokon való kiakadás. A nagyobb dolgok nem hoznak ki a sodromból, csak később tör elő a hatása. Öszinte, de önmagammal nem mindig... Jó megfigyelő, olykor. Művész, ami elég sokszor filozófussá válik. Szerelmet kereső és barátságnyíló...

Hogy ebből mit hiszel, mit nem, ez csak rajtad ál, olvasó. Lehet, hogy ez itt mind egy kitalált igazság? Gondolkodj el ezen, vágy cáfold meg költői kérdésem, mert úgy érzem, itt az idő... és ezt most befejezem.

Lak Róbert GFT 3/8

O ТЕБИ...

О теби могу много да говорим, јер те познајем цео твој живот.

Ти си увек био уз мене, чак и када сам те мрзео. Слагали смо се скоро око свега, али ми је сметало кад урадиш нешто лоше. Тада сам желео да вратиш време уназад и урадиш праву ствар. Знам те веома добро, али ме ипак понекад зачудиш својим поступцима. Веома те ценим као особу, јер си ти за мене најбитнији. Ти си у суштини веома добра особа, поштујеш и волиш своје родитеље, помажеш пријатељима у невољи... Не волим то што се понекад нервираш због небитних ствари, док мене то уопште не дотиче. Ти си у исто време и веома зао. Понекад ти нико други није битан осим тебе. Због тога те некад мрзим.

Ти си храбар, ти си кукавица, ти си лажов, ти си искрен, ти си добар, ти си зао... Ти си-ја!

Миленко Перић BT 4/1

A DAL A TIÉD

Először belegendoltam, aztán megfogalmaztam. Beletettem mindenem, még a szívem is kiteptem, hogy minden benne legyen: amit érzek, s mit szenvedek.

Végül beleszerettem és most kikiabálom: hogy ez a dal tökéletes, élni érte érdemes, igen ez a mindenem! Hát hallja mindenki: „A dal az életem!”

Nagy Anita GFT 1/6

ВАЖНО ЈЕ УЧЕСТВОВАТИ (И ПОНЕКАД ПОБЕДИТИ)

Ведар и сунчан јесењи дан, идеалан за опуштање и разоноду... У суботу, 24. септембра 2011. године, на терену ОШ „Мирослав Антић“ на Палићу окупило се око двеста ученика и тридесетак професора да уживају у спортским активностима под неслужбеним мотом: Важно је учествовати (и понекад победити).

Спортски и еколошки настројени, многи су до Палића стигли возећи ролере и бицикл, а затим су уследила такмичења...

Мешовите екипе надметале су се у игрању малог фудбала, одбојке и кошарке, а најуспешнији су освојили прелазне пехаре и громогласне аплаузе. За забаву и добру атмосферу био је задужен школски оркестар, а музички лајтмотив била је песма „А сад адио“ из култне серије „Врућ ветар“.

Адио до неког следећег спортског дана и заједничког дружења професора и ученика!

Дијана Кртинић, професор

A RÉSZVÉTEL A FONTOS (ÉS OLYKOR A GYŐZELEM)

2011. szeptember 24-e napsütéses őszi nap, éppen megfelelő, hogy a szabadban tölthessük az időt.

A palicsi Miroslav Antić Általános Iskola sportpályáján kb. kétszáz tanuló gyűlt össze tanáraik vezetésével, hogy a különböző sportágakban megmértesenek. A verseny jelszava: A részvétel a fontos (és olykor a győzelem).

A sportnaphoz híven többen kéreppárral és görkorcsolyával érkeztek a palicsi iskolába. Kispályás labdarúgásban, röplabdában és kosárlabdában mérhették össze az erejüket és tehetségüket a jelenlévő lelkes csapatok. A legsikeresebbeket serleggel és óriási tapssal jutalmazták.

A jó hangulathoz hozzájárult az iskola zenekara, s remek hangulatot teremtett az amúgy is lelkes résztvevők és szurkolók körében.

fordította Móra Regina, tanár

SKEJTM DO NJUJORKA

Danilo Pisanjuk na takmičenju

Jun 2011. godine bio je poseban za Danila Pisanjuka, bivšeg učenika Politehničke škole. Baš u vreme pripreme matorskog ispita na smeru Tehničar štampe, Danilo je 11. juna 2011. godine učestvovao na skejt takmičenju u manuelnim trikovima Red Bul Mani Mania održanom u Beogradu i - pobedio. Svojim trikovima zadivio je i publiku i žiri, a osvojivši prvo mesto, plasirao se za svetsko finale održano 20. avgusta u Njujorku. Prepun utisaka, Danilo je rado porazgovarao sa nama...

Ko ti je kupio prvu dasku?

Sećam se tog 15. avgusta 2005. godine kada sam se vraćao sa mora. Smarao sam tatu da mi kupi skejt. U osam ujutro smo stajali ispred prodavnice i čekali da se otvori, kako bih kupio svoju prvu dasku.

O ovom sportu se malo zna. Kako si došao na ideju da voziš skejt i da ti baš vožnja bude hobi?

Skejt sam počeo da vozim još kao klinac. Sve je počelo kada sam video skejt moje sestre od tetke, koja mi je često dozvoljavala da sednem na njega i nogama se odgurujem, jer nisam znao ni da stojim na njemu. To mi je tada bila najveća radost i služio mi je kao prevoz do druga i ništa više, baš kao bickl. Drug je insistirao da naučimo da skačemo, međutim, mene to nije zanimalo, fora mi je bila samo da se vozikam po kraju. Taj prvi skejt su mi ukrali, jer sam ga jedno veče ostavio ispred kuće. Tek kasnije, 2005. godine počeo sam stvarno da se zanimam za skejt, međutim, ni taj nije dugo potrajao - jednom prilikom mi se otkotrljao i pregazio ga je auto. Otišao sam do skejt parka, noseći ga tako slomljenog u rukama i gledao drugove kako se voze svojim čitavim skejtovima, a u sebi sam razočarano mislio: "Brate, koji smor, puk'o mi je skejt!" Kada su me pitali šta se desilo, krenule su mi suze. Nisam znao šta da radim, mislio sam da je to kraj sveta. Šta sam ja onda znao, imao sam trinaest-četnaest godina.

Da li si učestvovao na nekim bitnijim takmičenjima pre ovog u Beogradu?

Jesam, ali prošle godine, a ove sam bio drugi na takmičenju koje je organizovao jedan roleraški tim. Tu sam poneo prvu nagradu za najbolji trik koji sam sam smislio. Nakon toga bila je Red Bul Mani Mania, i tamo sam takođe pobedio, što mi je i bio cilj, jer je to zaista veliko takmičenje. Samim dolaskom u finale sam shvatio koliko sam napredovao u odnosu na prošlu godinu. Ušao sam među prvih osmoro, a jedino smo drug i ja bili iz Srbije, dok su ostali bili iz drugih balkanskih država.

Ko ti je bio podrška na takmičenjima?

S obzirom da već godinu dana imam ugovor sa skejt timom ROUP, oni mi plaćaju put, ali sam idem i prijavljujem se. Ja njih reklamiram, a oni mi, zauzvrat, plaćaju potrepštine.

Opiši nam takmičenje u Njujorku.

Bilo je dosta profi skejtera koji su bili prvaci u svojim državama, kao i ja. Bilo nas je trideset dvoje. Ja sam nakon takmičenja bio 29. na rang listi, što je loš rezultat, ali nisam otišao tamo da bih pobedio, već da se dobro zabavim i da bih stekao novo iskustvo. Ukoliko sledeće godine budem imao sreće da odem na neko slično takmičenje, definitivno ću se više potruditi. Jedva sam čekao da sve to počne i da odvozim svojih sedam minuta. Prvo mesto je osvojio dečko iz Holandije. Svi takmičari su stvarno bili odlični i video sam mnogo dobrih trikova.

Koja je razlika između Red Bul Mani Manie i takmičenja u Njujorku?

Nepoznata konkurencija. U Beogradu sam mogao da procenim svakog protivnika, a u Njujork sam otišao bez ikakve predstave o tome kakve su trikove spremali drugi.

Oni koji poznaju Beograd kažu da je dosta sličan Njujorku. Jesi li i ti stekao takav utisak?

Ne poznajem dobro ni Beograd, a još manje Njujork. Njujork je mnogo veći. Video sam mnogo poznatih skejtera sa Menhetna koji su nas prijatno iznenadili i pozdravili, a zatim nas proveli kroz Menhetn. Na svakom čošku, zbog velike gužve, stoji jedan saobraćajac i reguliše saobraćaj. Sve u svemu, Njujork mi se svideo, izuzetno je lep, ima mnogo lepih mesta za izlaske i dobar provod. Primetio sam i da je mnogo je čistiji od bilo kog grada u Srbiji. Na ulicama nema nijednog papirića ili opuška, ljudi tamo baš vode računa o redu i čistoći. Svi su izuzetno prijatni i opušteni, što me je iznenadilo, jer sam imao drugačije mišljenje o njima.

Da li ćeš i dalje voziti skejt, s obzirom na to da si upisao prvu godinu fakulteta u Beogradu.

Da, upisao sam hidrogeologiju u Beogradu jer me to privlači, ali ne verujem da ću morati da "umirem od učenja", kao oni što upišu prirodne nauke ili Mašinski faks. Tek sad planiram da se posvetim vožnji, jer želim da budem bolji na narednim takmičenjima. Beograd je mnogo bolje mesto za skejt, jedva čekam da se provozam u njihovom čuvenom skejt parku! U tom parku možeš u bilo koje doba dana i noći da vidiš nekog skejtera, i mislim da će ovo da bude veliki skok u mom daljem usavršavanju.

Šta dalje nakon postignutog uspeha?

Težim ka još većim i boljim uspesima. Sledeće godine ću opet, nadam se, na Red Bul Mani Maniju, gde ću dati sve od sebe, pa možda odem na neko takmičenje slično onom u Njujorku. Voleo bih da to opet doživim. Ipak, bitno je da u ovakvoj priči ostaneš prizeman i da ne "poletiš u oblake".

Biljana Grbić i Anita Husta TON 3/9

MOJE SELO VESELO - AZ ÉN VIDÁM FALUCSKÁM

illusztráció: Paszterkó Ricsárd GFT 2/6

ČONOPPLJA

Čonoplja - obično vojvođansko selo. Bogata i moćna ravnica opkolila je selo sa svih strana. Jedino još ona ne sumnja da je na pravom mestu. Stanovici kao da su se predali. Iza njih su na sve strane ostale uličice, kuće, napuštena dvorišta. Ipak, na dvanaestom kilometru od Sombora srce mi uvek zakuca brže. Ni sam ne znam zbog čega...

Čonoplja ima glavnu ulicu u kojoj su smeštene sve bitne stvari: prodavnice, osnovna škola, zabavište, ambulanta, apoteka, katolička crkva, pravoslavni hram... Međutim, selo ne čine kuće i zgrade, već nade i snovi njegovih žitelja. Pošto se nalazila na povoljnom geografskom položaju, Čonopljū su u toku njene duge istorije naseljavali mnogi narodi - Srbi, Mađari, Bunjevci, Slovaci, Nemci... Budućnost, neizvesna, u najboljem slučaju, može biti ili puna strahova ili puna obećanja. Stvar je u tome kako gledamo na stvari!

Mesto u Čonoplji koje ima dušu, koje obećava i na kom se vidi

nesebičnost, trud i timski duh jeste Čonopljansko jezero. Cela priča oko njega počela je slučajno - od akumulacionog jezera koje je trebalo da služi za navodnjavanje poljoprivrednog gazdinstva. Poljoprivredno gazdinstvo je (kao i većina njih u Vojvodini) propalo, ali jezero je opstalo. Danas ga posećuju ljubitelji prirode i sportskog ribolova. Poznato je po kapitalnim primercima štuke, smuđa, amura, babuške i tolstolobika. Duž obale je šetalište, a niz vrba koje dodiruju vodu ispresecan je trskom. Čamcem se dolazi do dela jezera koje predstavlja pravi, nedirnuti, prirodni raj sa retkim vrstama ptica. Svuda vlada mir.

Valjda ova tiha ravnica ume u meni da pomiri i dobroćudne starosedeoce i bezbrižne gorštace koji još uvek osećaju miris bukve i Korane; hercegovački krš i brda Alzasa... Stvarno, naizgled, obična ravnica i obično selo...

Strahinja Španović VT1/3

KISOROSZ

A tapasztalatom szerint sokak számára ismeretlen falucska Kisorosz, nem hallottak róla, vagy nem tudják, merre is keressék a térképen, de számomra ez a legkedvesebb falu, ahol gyermekeivéim legszebb napjait töltöttem. A sors viszont elszakított a falumtól, és néha úgy érzem, már csupán vendég vagyok Kisoroszon. Lassan befejezem a negyedik évet a szabadkai Politechnikai Iskolában, és az egyetem kezdésével talán még távolabb kerülök a falumtól.

A név eredetének kutatása nehéz feladat. A falunak többször változtatták a nevét, amire hatással voltak az egyes történelmi események. Hogy miért is kapta ezt a nevet, nincs teljesen megbízható adat. Főleg szájhagyomány útján maradtak a köztudatban a különféle magyarázatok. Egyesek szerint üldözött kárpáti oroszok telepedtek le, akiket a tatárjárás idején a tatárok lemészároltak, és róluk kapta a falu a nevét: Kisorosz. Mások szerint azért kapta ezt a nevet, hogy meg tudják különböztetni Szent Huberttól, amelynek valamikor Nagy Oroszi volt a neve. A falu már a XIV. század elején létezett. Az 1332–1337-ből származó pápai lajstromban már följegyezték Oroszi néven.

A történelmi feljegyzések alapján a falunknak a régmúltba visszanyúló történelme van. A falu lakosai mindig is szorgalmas emberek voltak, akik a gyakran változó hatalom ellenére is kitartóan dolgoztak. Ez így van a mai napig is. Jelenleg a falunak 4000 lakosa van, szerbek és magyarok egyaránt, akik nemzetiségüktől függetlenül szorgalmasan dolgoznak, és igyekeznek a falut a fejlődés irányába terelni, de egyúttal a régi emlékeket is megőrizni.

A falu jellegzetességei a következők.

A Vadászház. A világ vadászturizmus-térképén be van jelölve, mint őzekkel gazdag terület. Gyakran fordulnak meg itt külföldi

vadászvendégek. Így az egyesület ma is tud önállóan gazdálkodni, és bővítheti a vadászterületét és a vadállományát.

A kisoroszi általános iskola: a környező falvak közül itt van a legnagyobb és legszebb iskola, neve Gligorije Popov Általános Iskola. Az iskola tanulói intenzíven részt vesznek Kisorosz kulturális életében. A színházban egyaránt szerb és magyar táncsoport is aktívan dolgozik, és tartja a kapcsolatot a magyar és a román testvértelepülésekkel. A táncsoport mellett színházi társulatunk is van, s a tagjai a falu nehéz napjain egy jó kis komédiával vidítják föl a falu lakosait.

A kisoroszi halastó: Jezero Baja, ahová a halászni vágyók bármikor kimehetnek horgászni, a nap végét pedig egy jó kis gulyással vagy halászlével zárhatják a halastó mellett lévő kisvendéglőben.

A kisoroszi tájház: Azt hiszem Kisorosz az utóbbi években a tájházunk miatt egyre ismertebb lett. Nyáron a kisgyerekek a hagyományokkal és a régi foglalkozásokkal ismerkedhetnek meg. Fiatalabb korban én is minden nyáron itt táboroztam. A tábor utolsó napján a gyerekek szalonnát sütnek tábortűznél, és régi gyermek- és népdalokat énekelnek. Hagyománnyá nőtte ki magát a gulyásfőző verseny, amelyen minden évben egyre több ember vesz részt. Az idei évben új hagyományt indítottak: a baracklekvárőző versenyt.

Ennyi tömören a falumról, s ez csupán csak egy morzsa, ennél sokkal többet tudnék mesélni arról a helyről, ahonnan elindultam, arról a helyről, ahol a gyermekkorom nagy részét töltöttem. Bármerre is járjak életem során, soha sem szeretném elfeledni a kis falucskámat, mert minden darabja, épülete, helye egy-egy emlék számomra, melyekre jó visszaemlékezmem.

Barna Melinda AT4/2

ČONOPPLJA

KISOROSZ

